

W TECHNIKOS ZODIUS
1984 **NO. 4**

PLIAS IR ALIAS ORGANAS

Isteigtas 1951 metais.
Leidžia Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-gos Chicagos Skyriaus Technikinės Spaudos Sekcija. Išeina kas trys mėnesiai.

Prenumerata \$8.00 U.S. metams.
Studentams \$2.00 U.S. metams.

Established 1951.
Published by American Lithuanian Engineers and Architects Association, Inc. Chicago Chapter Technical Press Section. Published tri-monthly.

Yearly subscription—\$8.00 U.S.

Šį numerį redagavo V. Jautokas
Techniniai paruošė J. Rimkevičius ir A. Pargauskas.

Spaudos sekcijos vadovas
J. Rimkevičius

Vyr. redaktorius
V. Jautokas
5859 So. Whipple St.
Chicago, IL 60629
Tel. (312) 778-0699

Vyr. red. pavaduotojas
G.J. Lazauskas
208 W. Natoma Ave.
Addison, IL 60101
Tel. (312) 543-8198

Skyrių redaktoriai
Dr. J.A. Bilėnas
Arch. A. Kerelis
V. Peseckas
A. Didžiulis
R. Vaitys

Redakcijos nariai
K. Burba
V. Petraitis
A. Pargauskas
J. Slabokas

Bendradarbiai
Arch. Ed. Arbas
Dr. S. Bačkaitis
J.V. Danys
Dr. P.A. Mažeika

EKSPEDICIJA
M. Javus

Administracija
Antanas Brazdžiūnas
7980 W. 127 St.
Palos Park, IL 60464
Tel. (312) 448-4652

Spaudė M. Morkūno spaustuvė
3001 West 59th Street
Chicago IL 60629

TURINYS

Redakatoriaus žodis	V. Jautokas,
Lietuvos ikaras Jurgis Dobkevičius	V. Peseckas
Priešlėktuvinės apsaugos instruktorių kursai Nepriklausomoje Lietuvoje	V. Senūta
Lietuviai techninėje literatūroje	J. A. Bilėnas
Moraine Valley koledžo kompleksas	N. Peseckaitė-Rukuižienė
Terminologija	R. Vaitys
R. Rimkus atsakingose pareigose	V. Jautokas
Arktikos centras Povaniemi	V. Peseckas
Atsiųsta paminėti	R. Jautokienė
Iš mūsų veiklos	B. Galinis V.P
Kazys Barūnas į Floridą	V. Senūta
Pašto atvirutė iš Vilniaus	V. Jautokas

CONTENTS

Editor's Word
Lithuanian Aviator Jurgis Dobkevičius
Instructions for Antiaircraft Cadre in Independent Lithuania
Lithuanians in Technical Literature
Moraine Valley College Campus
Terminology
R. Rimkus in High Position
Arctic Center Povaniemi
Book Review
Of our Activities
Kazys Barūnas to Florida
Post Card from Vilnius

Viršelyje: Moraine Valley koledžo centrinio pastato fasadas ir atriumas
Architektas A. Kerelis

Cover: Moraine Valley College Center Facade and Atrium
Architect A. Kerelis

TECHNIKOS ŽODIS

THE ENGINEERING WORD

XXXIV METAI

1984 SPALIS - GRUODIS

NR. 4(186)

REDAKTORIAUS ŽODIS

Šiuo numeriu užverčiame trisdešimt ketvirtąjį **TECHNIKOS ŽODŽIO** veiklos metų lapą, o su sekančiu numeriu atversime naująjį trisdešimt penktųjų metų lapą.

Laikas nestovi vietoje, vis eina pirmyn. Taip pat ir technika progresuoja, įnešdama naujų gyvenimo patobulinimo įvairenybių visose savo šakose. Šiuo metu žemės satelitai ne tik paleidžiami į erdvės orbitą, bet ir gražinami atgal ant žemės. Manau, kad ne vienas iš mūsų kolegų vienu ar kitu būdu prisidėjo prie šio technologinio atsiekimo. Taip pat turime jau ne vieną kompiuterių srities specialistą. Malonu buvo išgirsti žinių apie parašytą kompiuterio programą lietuviškam raidynui.

Kasdien stebėdami įvairius techninius pasikeitimus, grįžkime atgal prie mūsų **TECHNIKOS ŽODŽIO**. Niekam nepatiktų, jei žurnalas, numeris po numerio, būtų vienodas ir monotoniškas. Nuspręskime, kad su kiekvienu numeriu **TECHNIKOS ŽODIS** turi tobulėti, skleisti žinias apie mūsų kolegų lietuvių naujus išradimus, atsiekimus, technikos pažangą visame pasaulyje. Pereitame numeryje (nr. 3, 1984) įvedėme naują skyrelį, kurį pavadiname „Kas naujo tėvynėje“. Bandysime, kiek sąlygos leis, rinkti žinias apie kolegų darbus okupuotoje Lietuvoje, suglaustai aprašant **TECHNIKOS ŽODYJE**. Žinoma, nepamiršime praeities, nes iš jos mokomės ateičiai. Mielu noru spausdinome ir spausdinsime apie mūsų atsikūrusios Lietuvos technikos pirmūnus, kurie dėjo visas pastangas, kad panaudojus visas žinias Nepriklausomos Lietuvos gerovei.

Technikiniai atsiekimai ir žinios apie lietuvius kolegas turi būti surašyti lietuviškoje technikinėje spaudoje - šią misiją atlieka mūsų žurnalas **TECHNIKOS ŽODIS**.

Linkiu visiems redakcijos nariams, bendradarbiams ir skaitytojams linksmų Šventų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų!

V. Jautokas

LIETUVOS IKARAS

JURGIS DOBKEVIČIUS

V. PESECKAS

Karo lakūnai Kauno aviacijos karininkų ramovėje 1926 m. birželio 7 d. suruošė atsisveikinimo vakarienę ltn. inž. Jurgiui Dobkevičiui, kuris po kelių dienų turėjo važiuoti dvejiems metams į Prancūziją, kur turėjo Breguet lėktuvų gamykloje pagilinti studijas. Ten atlikęs praktiką, žadėjo grįžti į Lietuvą ir organizuoti lėktuvų konstruavimą ir jų statybą. Po vakarienės atsisveikindamas keliems draugams pašnibždėjo, kad, nuraminus motiną, pažadėjęs nebeskristi su lėktuvu DOB1-3. Motinai, kuri labai mylėjo sūnų, davė pažadą, kad jis daugiau neskrisias DOB1-3. Jam nepavyko — antrą kartą bebandydamas lėktuvą ir betūpdamas žemėn palaužė sparną. Dabar nusprendė, kad negalys keliauti Paryžiun iki neišbandys savo trečio kūrinio — DOB1-3 lėktuvo.

Labai anksti rytą, kaip jis buvo prašęs, jo draugai automobiliu atvažiavo prie Dobkevičiaus buto Donelaičio gatvėje. Jis jų jau laukė. Atsargiai atvėręs langą, tyliai išlipo kieman, kad nepažadintų motinos. Jis buvo ramus, gerai pailsėjęs ir savimi pasitikįs. Važiuojant į aerodromą, jis pasakojo, kad Paryžiuje turėjo būti birželio 15 dieną, kelionei bilietas jau kišenėje, o lagaminai jau pakrauti.

Kai lakūnai atvyko į aerodromą, išstūmė iš angarų DOB1-3. Pūtė nedidelis vėjas nepatogia kryptimi - reikėjo tūpti nuo Kauno miesto pusės, skrendant pro ąžuolus. Kažkas pasakė Jurgiui, kad jis nesivaikytų vėjo ir tūptų kiek šonine kryptimi, pro Žagariškių kaimą, kur atviri priėjimai, nėra aukštų medžių. Jis užsidėjo ant kiek stambokos galvos odinį pošalmį ir akinius. Pakilo lengvai, kelias minutes paskraidė ir, varikliui sukosėjus, skrido tūpti. Jis draugų nepaklausė - pasirinko kryptį savaip - pro ąžuolus, tiesiai prieš vėją. Besileidžiantį lėktuvą pridengė medžiai. Ir tuoj pat nuaidėjo trenksmas. Iki tos vietos gal buvo puskilometris. Lakūnai šoko bėgti artyn. Kai prisiartinio, pamatė, kad ant Jurgio Dobkevičiaus, tarp lėktuvo skeveldrų, sukniubusi moteris. Baisiausiamie sielvarte - Motina!

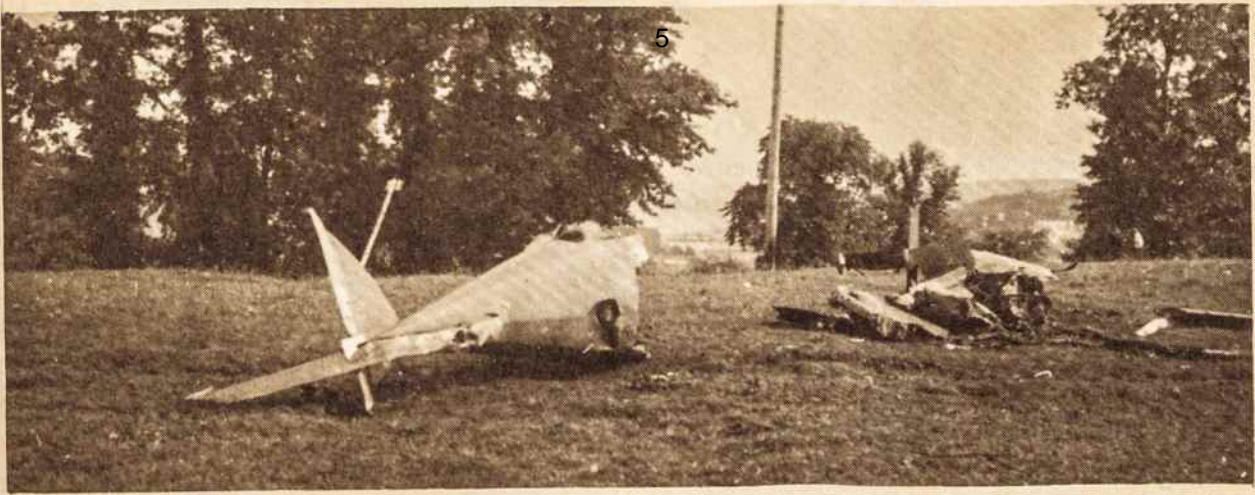
Karo lakūnas leitenantas Jurgis Dobkevičius (1920)

Pasirodo, kad tą patį rytą ji taip anksti papubodo, pamačius, kad sūnaus kambarys tuščias, ir bėgte išbėgo į aerodromą. Skubėdama lipti laiptais į Aleksoto kalną, ji regėjo sūnų ore. Matė, kaip jis susidūrė su ąžuolu. Tada pirmoji pribėgo prie kraujais plūstančio sūnaus, jau be sąmonės susmukusio lėktuvo griuvėsiuose. Mirties blyškuma dengė gražų, jauną Jurgio veidą. Akių jis jau nebeatmerkė, nors dar gyveno kelias valandas.

Jurgio Dobkevičiaus kapas Panemunės kapinėse, Kaune.

Ankstytvas birželio rytas. DOB1-3 sudužo prie ažuolų.
Žuvo Lietuvos Ikaras

Jurgis Dobkevičius gimė 1900 m. kovo 23 d. Peterburge. Ten, baigęs pradinę mokyklą, 1912-1917 metais mokėsi Viborgo komercijos mokykloje, kurią aukso medaliu baigė 1917 m. gegužės 8 d. Baigęs komercijos mokyklą, sėkmingai išlaikė stojamuosius egzaminus į Peterburgo Politechnikos institutą pasirinkdamas Laivų statybos fakultetą. Tačiau jo baigti neteko, nes pašaukiamas į rusų karinę tarnybą, skiriamas į Bakų jūrų aviacijos mechanikų mokyklą, kurią baigė 1918 metų rudenį. Sekančiais metais su tėvais grįžo į Lietuvą.

Dobkevičiai buvo kilę iš Svedasų, Rokiškio

apskrities. Jurgio tėvas, Jonas Dobkevičius, 1893 metais baigė Peterburgo universiteto Gamtos - matematikos fakultetą, tarnavo Peterburgo valstybiniame banke, o vėliau dirbo prancūzų ir lėktuvų įmonėje Peterburge. Čia susipažino su rusų carienės rūmų dama, Tverčiaus kunigaikštyte Valentina Galicina, kuri save laikė kilusia iš Lietuvos bajorų ir su ja sukūrė šeimą. Jono Dobkevičiaus du broliai - Napoleonas ir Feliksas taip pat baigė Peterburgo technologijos institutą, o trečiasis brolis - Kajetonas baigė Paryžiaus aukštąją elektrotechnikos mokyklą. Broliai Dobkevičiai grįžo į nepriklausomą Lietuvą,ėjo atsakingas pareigas įvairiose valstybinėse įstaigose.

1922 m. 1-ma oro eskadrilė. Sedi iš k. karo lakūnai: neatpažintas, Kraucevičius, Dobkevičius - eskadrilės vadas, Tomas, Pranskevičius, Šliužinskas; antroje eileje - Peseckas ir Cemarka

Jurgis Dobkevičius parvykęs Lietuvon, 1919 m. rugpjūčio 7 d. savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę. 1919 m. gruodžio 16 d. pabaigė karo aviacijos mokyklą, pakeltas leitenantu. Nuo 1920 m. rugsėjo 22 d. paskirtas 1-os eskadrilės vadu. Dobkevičius, mokėdamas keletą kalbų, skaitė įvairią aviacinę literatūrą, labai domėjosi lėktuvų konstruavimu. Dar neturėdamas specialaus inžinieriaus išsilavinimo, 1921 m. pradėjo savo lėšomis konstruoti sportinį lėktuvą. Jo statybą pradėjo galutinai neužbaigęs darbo brėžinių. Savo kūrinį pradžioje pavadino „Dobkevičius“, o vėliau - „DOB1“. Karo aviacijoje jis buvo palyginti trumpai. 1923 m. lapkričio 23 d. pasitraukė į atsargą, nes išvyko studijuoti į Prancūziją. 1924 - 1925 metais išėjo ECOLE NATIONALE SUPERIEURE DE L'AERONAUTIQUE Paryžiuje. Išklausė eksperimentinės aerodinamikos, aerostatikos, bendros aeronautikos, lėktuvų konstravimo, aviacijos mechanikos, aviacinio motoro, motoro teorijos, metalo konstrukcijų ir kitų disciplinų šakas. Bestudijuodamas suprojektavo, pastatė ir išbandė savo trečiąjį kūrinį DOB1-2. Pastebėtas, kaip gabus ir talentingas aviakonstruktorius, todėl jo lėktuvų aprašymai buvo spausdinami Europos ir Amerikos technikos žurnaluose, gavo pasiūlymus visam laikui likti Prancūzijoje, stoti konstruktoriumi į pagarsėjusią prancūzų lėktuvų gamyklą Breguet. Bet Dobkevičius apsisprendė grįžti į Lietuvą, kur norėjo galutinai sutvarkyti ir išbandyti DOB1-3 ir tik tada dvejiems metams vykti į Breguet fabriką. 1926 metais skiriamas karo aviacijos dirbtuvių Kauno mieste jaunesniuojū inžinieriumi.

Kaip lakūnas, Jurgis Dobkevičius buvo užsispyręs ir labai drąsus. Mėgo ir ieškojo progų

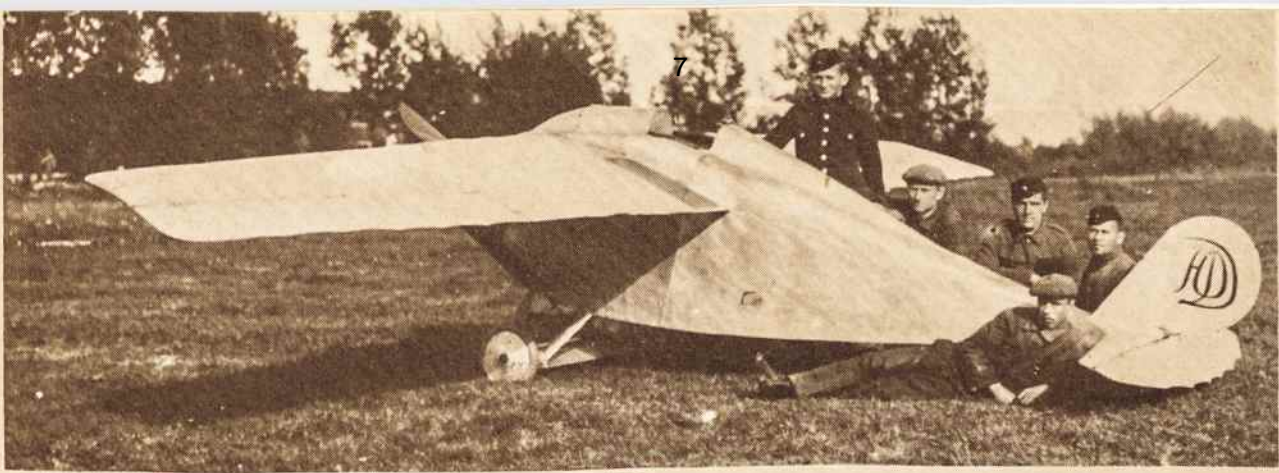
1920 m. gruodžio 11 d. Jurgiui Dobkevičiui suteikiamas karo lakūno vardas

skraidyti. Jis pirmas mūsų aviacijoje išrietė „mirties kilpą“. Ši figūra mūsų lakūnų dar buvo nežinoma, ir apie ją tik kalbėdavo. Dobkevičius viską ramiai apgalvojo ir, 1920 m. gruodžio 11 d. pakilęs naikintuvu „Fokeriu“ padarė „mirties kilpą“. 1920 metais kare su lenkais atliko daugiausiai skridimų į frontą. Už tai jam pirmam mūsų karą aviacijoje suteiktas karo lakūno vardas, o už drąsą ir pasižymėjimus fronto kovose su lenkais apdovanotas I ir II laipsnio Vyčio kryžiais. Tarnaudamas aviacijoje, pergyveno dvi pavojingas lėktuvų nelaimes. 1921 metais, kildamas su Halb C IV, prarado greitį ir nuslydo iki žemės. Sparnas jam trenkė per galvą, įskėlė kiaušą, mažai betrukė, kad ir pats būtų užsimušęs, gulėjo keletą mėnesių karo ligoninėje. 1925 m. gruodžio mėn., ką tik grįžęs iš Paryžiaus, tępdamas lėktuvu DOB1-1, dėl blogo matomumo jį palaužė, sunkiai sužalojo savo koją, turėjo ją gydyti ligoninėje. Visoje lakūno tarnyboje Dobkevičius išbuvo ore daugiau negu 400 valandų.

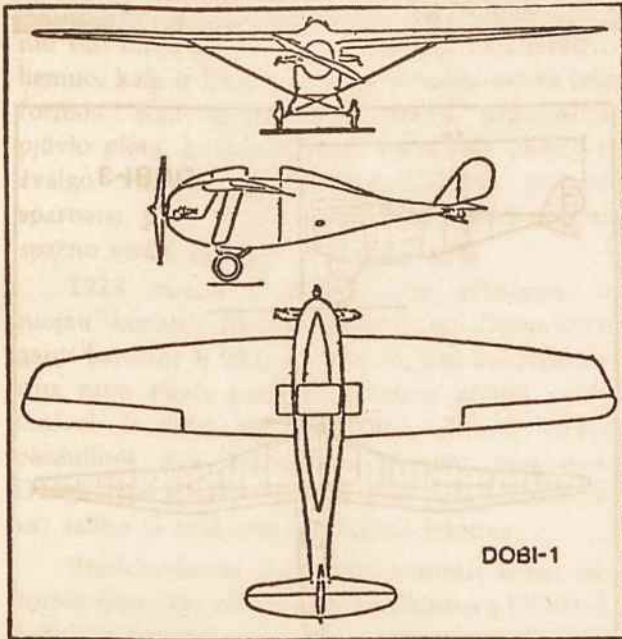
1921 m. J. Dobkevičiaus avarija su Halb.C IV

DOB1-1 šalia stovi konstruktorius Jurgis Dobkevičius

J. Dobkevičius, užaugęs Peterburge, nemokėjo lietuviškai, bet Kaune greitai pramoko. Ir ne šiaip sau, o visai gerai. Buvo gana uždaro būdo, savo mintimis ir projektais su kitais plačiai nesidalino, bet jeigu apie ką nors išsinekdavo, visada turėjo savo minčių, iš kitų nesiskolindavo. Apskritai, buvo pažangus, su perspektyva. Kaip aviacijos karininkas ir eskadrilės vadas visada paprastas, asketišku įpročiu, daugiau civilinio sukirpimo. Mėgo sportą, ypač lauko tenisą ir bokšą. Bokso meną jį išmokė Steponas Darius, kurio plieninius smūgius aviacijoje vienintelis Dobkevičius galėjo atlaikyti. Dobkevičiaus amžininkai ir draugai prisimena ir jo kitą talentą muzikoje: jis meistriškai skambino pianinu.

Kai Jurgis Dobkevičius kūrė savo pirmąjį lėktuvą, Kaune dar nebuvo specialių aviacijos dirbtuvių - vien kuklūs aviacijos parko įrengimai: skardininkų skyrius ir kalvė. Metalinės lėktuvo dalys, kurias reikėjo suvirinti, buvo gabenamos už Lietuvos ribų, į Eitkūnus, kadangi nebuvo specialistų, kurie mokėtų darbo brėžinius skaityti, pats konstruktorius skardą lankstė, medį pjaustė.

Lėktuvo statybai laisvalaikiais talkininkavo jo vadovaujamos eskadrilės tarnautojai. Visas statybos išlaidas Dobkevičius padengė iš savo kišenės.

DOB1-1 - vienvietis žemesparnis monoplanas, medžio ir drobės konstrukcijos. Oro vėsinaamas dviejų cilindrių 30 AJ „Haacke“ variklis, kurį Dobkevičius pirkė Vokietijoje. Tuščias lėktuvas svėrė 167 kg, pakrautas - 295 kg. Sparnų plotas - 7,5m². Trapeciniai vidutinio storo profilio sparnai į galus plonėja. Jie prijungti prie viršutinės liemens dalies, o prie apatinės - dviem metaliniais spiriais. Sparnų ilgis - 7,9m, sparno krūvis - 39 kg/m². Liemuo trumpas, bet storas, iš keturių medinių lonžeronų ir rėmų, padengtas aliuminio skarda. Jo ilgis - 4,5m. Lakūno sėdynė įrengta viduryje sparno. Kad geriau būtų matyti žemę, iš abiejų liemens šonų sparnuose padaryti celiuliodiniai langeliai. Benzino bakas priešais sėdynę buvo kiek pakeltas. Visi vairų valdymo trosai liemens viduje. Važiuoklė su maža gumine amortizacija. Užpakalyje uodegos - ramstis.

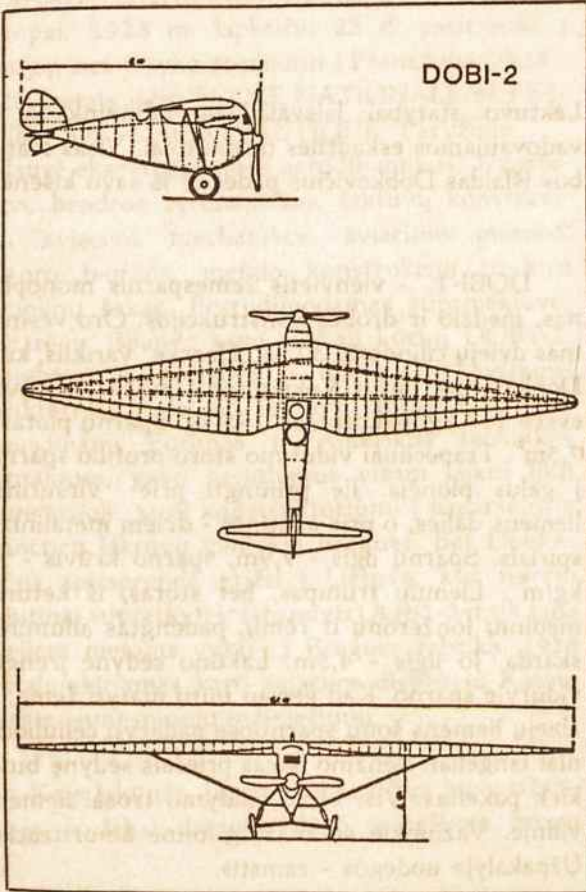
1922 m. rugpiūčio mėn. DOB1-1 buvo išbandytas ore virš Kauno aerodromo. Skrido pats konstruktorius. Lėktuvėlis nesunkiai ir gana greit pakilo. Į 1000 metrų aukštį DOB1-1 kopdavo 6 - 7 minutes. Horizontaliai jis skrido 175 km/val. Tokie rezultatai, turint galvoje mažą variklio galingumą, tuo metu buvo stebėtini. Tiesa, tūpimas reikalavo didelio atidumo, nes DOB1-1 važiuoklė buvo siaura, liemuo trumpas ir nešvariai tūpdamas, lėktuvas darydavo „ožius“.

Su DOB1-1 skraidė tik pats konstruktorius. Ore, pagal Dobkevičių, lėktuvas buvo judrus ir pastovus, valdyti patogus. Lėktuvų konstruktorius daug ir dažnai skraidė.

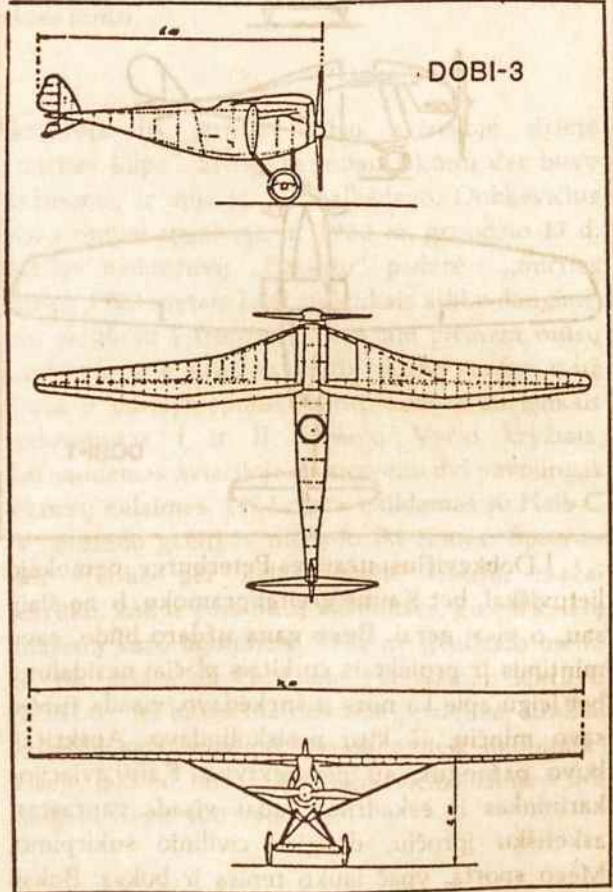

DOBI-2

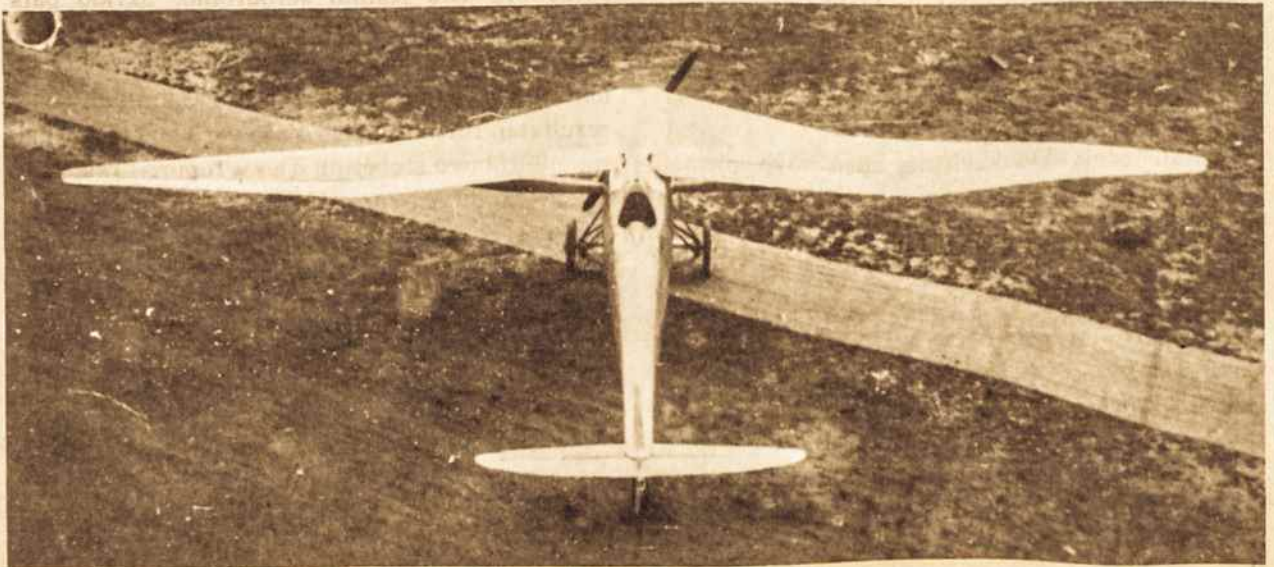

DOBI-2

DOBI-3

DOBI-3

Pirmasis pasisekęs bandymas skatino konstruktorių naujam darbui. Jis suprojektavo dvi vietį karo lėktuvą DOB1-2. Dabar karo aviacijos viršininkas, atsižvelgdamas į Dobkevičiaus projektuojamo lėktuvo paskirtį ir pavykusį DOB1-1, leido statyti šį lėktuvą jau neblogai įrengtose aviacijos dirbtuvėse, naudoti statybai valdišką medžiagą. DOB1-2, kaip ir pirmasis lėktuvas, buvo medinės konstrukcijos monoplanas. Jo sparnas - elipsodinės formos su išlenktu lonžeronu: tuo metu tai buvo novatoriška. Pats lėktuvo liemuo, kaip ir DOB1-1, buvo aerodinaminės lašo formos. Kad sumažinus liemens pagrindinio pjūvio plotą, konstruktorius sumažino lakūno ir žvalgo vietas, pasodindamas lakūną po pat sparnais; įlipti ir išlipti lakūnas turėdavo pro sparno viršų, atidaręs specialų langelį.

1923 metais DOB1-2 buvo užbaigtas, ir tuojau konstruktorius išbandytas. Duomenys, gauti bandant šį lėktuvą, parodė, kad konstruktorius savo tikslą pasiekė. Lėktuvo greitis - 250 km/val. ir 9000 metrų aukščio „lubos“ viršijo pasaulinės šios kategorijos lėktuvų pasekmes. Daugiausiai šiuo lėktuvų skraidė pats Dobkevičius, šalino jo trūkumus, tobulino lėktuvą.

Studijuodamas Paryžiuje, jaunas konstruktorius suprojektavo vienvietį naikintuvą DOB1-3. Lėktuvo statyba vyko Karo aviacijos dirbtuvėse Kaune, kai Dobkevičius studijavo Paryžiuje. 1924 metais lėktuvas buvo baigtas statyti. Lapkričio mėnesį Dobkevičius, grįžęs atostogų į Kauną, jį išbandė labai nepalankiomis meteorologijos sąlygomis; antrojo skrydžio metu, tūpdamas lėktuvas, buvo apgadintas.

DOB1-3, taip pat monoplanas, ištisai medinės konstrukcijos. Ilgi 13 metrų strėlės pavidalo lenkti sparnai, kurių profilis mažai išgaubtas ir su labai siaurais galais, sudarė vieną nešančiąją plokštumą. Tuo laiku tai buvo naujovė aviacijoje. Jie iš viršaus pritvirtinti taip, kad net viršutinė variklio dalis tilpo sparnuose, kurie buvo aptraukti 1 mm klijuote, o per visą sparną ilgi eleronai - drobė. Sparnus palaikė stiprūs spyriai. Stabilizuojančios plokštumos ir valdymo įtaisai buvo beveik tokie pat kaip DOB1-2. Dobkevičius, projektuodamas DOB1-3, numatė dar vieną naujovę - įtraukiamą važiuoklę, bet vėliau ji buvo pakeista profiliuotų vamzdžių važiuokle. Lėktuvo variklis - 185 AJ „BMW“ pagal skaičiavimus DOB1-3 greitis turėjo viršyti 250 km/val. Deja, duomenys nėra tikslūs nes lėktuvo nepavyko tinkamai išbandyti. Paties konstruktorius keli bandomieji skridimai parodė, kad šio lėktuvo greitis buvo didelis. 1926 m. birželio 7 d. bandydamas DOB1-3, po remonto ir reikalingų pakeitimų, aviakonstruktorius inžinierius Jurgis Dobkevičius žuvo lėktuvo mirtingoje nelaimėje.

Toliau DOB1 konstrukcijos lėktuvai ateityje nebuvo daugiau statomi. Jų kilimą ir tūpimą sunkino ribotas matomumas. Konstruktorius, norėdamas lėktuvui išvystyti didelį greitį, to ieškojo skraidančio aparato aerodinaminėse formose, todėl buvo priverstas atsisakyti kai kurių būtinų patogumų pilotui. Sparnai ir iškeltas variklis dengė vairuojančiam akiratį, ypač tūpiant buvo sunku matyti kliūtis. DOB1 lėktuvai buvo eksperimentiniai, skraidę Lietuvos padangėje.

Valstybė	Pastatymo metai	Lėktuvo tipas	Paskirtis	Vietų skaičius	Sparnų ilgis m	Didžiausias greitis km/val	Aukštis km
Lietuva	1922	DOB1-1	Sportinis	1	7,90	175	3,8
Lenkija	1921	P-5	"	1	6,00	150	3,8
Yokietija	1925	Spandau I	"	2	11,40	130	
Yokietija	1922	R III a	"	1	7,30	120	
Yokietija	1924	Karl der Grosse	"	2	14,00	90	3,0
Lietuva	1923	DOB1-2	Nalk.	2	14,00	250	9,0
Yokietija	1921	P-3	Susis.	6	16,00	150	
Yokietija	1925	Y-130	"	6	17,50	135	4,0
Lietuva	1924	DOB1-3	Nalk.	1	12,50	per 250	
Švedija	1923	J23	"	1		250	8,0
Čekoslovakija	1924	Aero 18	"	1	7,60	240	9,1
Čekoslovakija	1923	BH3	"	1	10,24	230	8,0
Čekoslovakija	1921	Šmolik 3	"	1	10,13	228	8,0

Ano meto lėktuvų techninių duomenų lentelė. Ją tarpe DOB1 buvo greičiausi

Der neue litauische Dobkevitch-Eindecker D 2.

Der Führer litauische Offizier der litauischen Flieger-Gruppe G. Dabekas hat bereits 1922 mit einer eigenen Fliegerkonstruktion in die Öffentlichkeit. Es handelt sich um einen kleinen Sporteindecker mit 30 PS-Haacke-Motor. Lieutenant Dobkevitch hat gegenüber dem Abwickler

denk. Der Flieger ist bester geteichte Achsen. Die Landungsgestelle werden durch Feller zusammengeklappt, welche an Sperrholz-Flügelstücken angeschlossen sind. Die Sperrholz-Flügelstücken sind an der Spitze mit einem Kiefernholz-Strahl versehen. Die Flügel sind mit einem Kiefernholz-Strahl versehen. Die Flügel sind mit einem Kiefernholz-Strahl versehen.

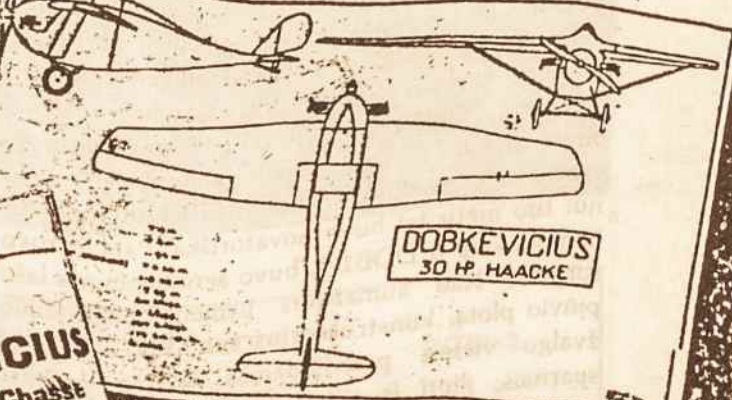

Der neue litauische Dobkevitch-Eindecker mit 30 PS-Haacke-Motor. Die Fliegerkonstruktion ist eine kleine Sporteindecker mit 30 PS-Haacke-Motor. Die Fliegerkonstruktion ist eine kleine Sporteindecker mit 30 PS-Haacke-Motor.

Aeronautical Engineering

October 14, 1923

THE DOBKEVICIUS MONOPLANE.

DOBKEVICIUS
30 HP. HAACKE

5 AILEP

LES AILES S'OUVRENT

Les Avions DOBKEVICIUS

Avion de Tourisme - Avion de Chasse

Les avions de ce petit pays ont beaucoup de succès. Ils sont très pratiques et très rapides. Ils sont très pratiques et très rapides. Ils sont très pratiques et très rapides.

DOBKEVICIUS

LITHUANIA

(223b)

American AIRMAN

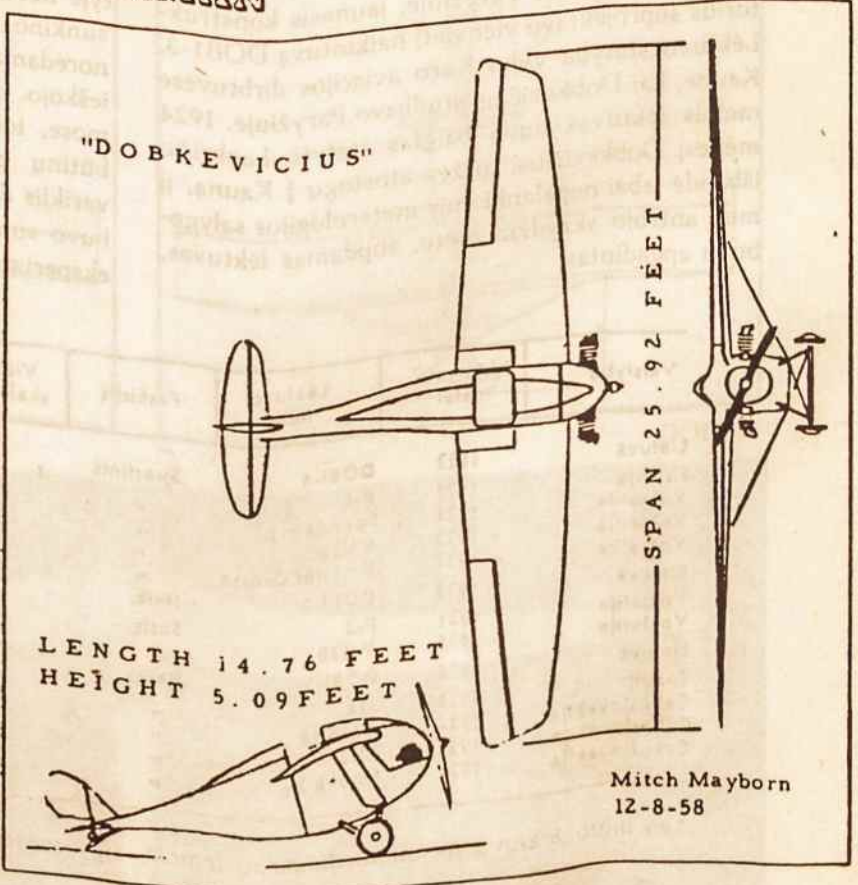
ANTIQUE AIRCRAFT

Round the world

this month:

the "Dobkevicius" Monoplane of Lithuania 1923

by MITCH MAYBORN

Mitch Mayborn
12-8-58

PRIEŠLĒKTUVINĖS APSAUGOS INSTRUKTORIŲ KURSAI

NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE

VACLOVAS SĖNŪTA

1939 metais, artėjant Lenkijos - Vokietijos karui, Lietuvos vyriausybė (Krašto apsaugos ir Vidaus reikalų ministerijos) surengė **priešlėktuvinės apsaugos instruktorių kursus**. Kursai vyko Priešlėktuvinės apsaugos rinktinėje, Aukštojoje Panemunėje. Kursų vadovu buvo Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės vadas gen. štabo pulkininkas Sidabras.

Kursų tikslas buvo paruošti iš kiekvienos apskrities ar miesto po du ar tris instruktorius, kurie pasirūpintų slėptuvėmis nuo bombų ir nuodingų dujų, suorganizuotų degazuotojų komandas, pirmos pagalbos personalą, patalpas bei transporto priemones. Taip pat informuotų gyventojus (daugiau miestų), kaip elgtis bombardavimo metu ir kur rasti slėptuves.

Kursuose, kuriuose dėtė gen. št. pulk. Sidabras, majoras Zavadskis, pulk. chemijos inž. Koreiva, dr. Starkus, karo lakūnas leit. Sribikė, pulk. leit. inž. Vitkus, karininkas Grižas, Kauno ugniagesių viršininkas atsargos majoras Šimkus, kariuomenės ugniagesių inspektorius majoras Ružancovas ir kiti, dalyvavo inžinieriai, policijos valdininkai.

PRIEŠLĒKTUVINĖ APSAUGA

Aktyvi

Artilerijos majoras Zavadskis, kuris buvo komanduotas Anglijon, pademonstravo tik ką gautus iš Anglijos priešlėktuvinės apsaugos pabūklus. Tai trijų patrankų kompleksas su garsiagaudžiu, prediktorium ir stipriu prožektorium. Garsiagaudis, pagavęs lėktuvo ūžesį, perduodavo prediktoriui, kuris nustatydamo lėktuvo kryptį. Tada automatiškai pasisukdamo taikinio link prožektorius ir visi patrankų vamzdžiai. Daug

skalėje skaitlinių, todėl operatorius neturėdavo suklysti. Buvo padarytas bandymas naktį ir iš trijų taikinių (lėktuvu velkamų balionų) buvo pataikyta į du. Antrasis bandymas nepavyko, nes operatorius suklydo, ir prožektorius pasisuko ne ten, kur reikėjo.

Lakūnas leit. Sribikė, pažūrėjęs į šį komplikotą veikimą, pareiškė: „Kai aš nusileisiu su lėktuvu žemai ir iš kulkosvaidžio apsėsiu visą šita mašineriją, tai tie aparatai tikrai neveiks“.

Ar tos patrankos Anglijoje buvo karo metu panaudotos prieš vokiečių oro puolimus ir koks buvo jų pliusas, neteko sužinoti. Reikia manyti, kad buvo neobjektyvus, nes garsiagaudis galėjo pagauti lėktuvą iš vienos krypties. O kaip su keliais lėktuvais?

Patrankos (orlikonai) - tai lengvesnės patrankėlės prieš lėktuvus. Jos buvo vokiečių plačiai naudojamos Antrojo karo metu, net prieš tankus. Vilniuje jos buvo užkeltos ant namų stogų, bet rusų bombardavimo metu nei vienas lėktuvas nebuvo numuštas.

Karo lakūnas leit. Sribikė supažindino su naikintuvų veikimu prieš priešo bombonešius. Buvo padaryta ekskursija į Kauno aerodromą ir parodyti karo lėktuvai, kurie galėjo būti panaudoti kaip lengvi bombonešiai. Vienas naujas lėktuvas buvo apdengtas brezentu ir jo neparodė. Visi manė, kad leis kursantams paskraidyti, bet gen. Gustaitis leido tik dviem paskraidyti. Leit. Sribikė padarė burtus, kuriuos davė traukti. Laimingą burtą ištraukiau aš ir Radzevičius iš Kretingos. Paskraidė mane ANBO IV.

PASYVI APSAUGA

Slėptuvės

Kaip žinoma, slėptuvės buvo geriausiai įrengtos Anglijoje ir Vokietijoje. Anglijoje buvo

įrengtos ir prieš dujas. Net vaikų vežimėliai buvo įrengti su dujų koštuvais. Jie bandė dujokaukes uždėti šunims ir arkliams, bet šunys jas nusidrąs-kydavo.

Pionierių batalijono vadas plk. leit. inž. Juozas Vitkus buvo komandiruotas į Angliją susipažinti su slėptuvių įrengimu. Grįžęs iš Anglijos, labai kritikavo Lietuvoje išleistą „Slėptuvėms įrengti įstatymą ir jo taisykles“, redaguotą ir paruoštą inž. Novickio. Tame įstatyme buvo nurodyta, kad slėptuvės durys turi būti atidaromos į lauko pusę, tuo tarpu turėjo būti atidaromos į vidaus pusę, nes slėptuvės duris iš oro užgriovus, būtų neįmanoma duris atidaryti ir atsikasti. Taip pat turėjo būti dvejose durys ir tarp durų grindys užpiltos kalkėmis. Tame įstatyme nebuvo nurodyta išviečių reikalingumo, o tuo tarpu išvietės labai reikalingos, nes bombardavimo metu daug kam paleidžiami viduriai.

DUJŲ KARAS

Plk. inž. Koreiva iš ginklavimo laboratorijos pademonstravo įvairias dujas: chloro - ašarojančias, Sternito - čiaudančias (arseniko preparatas), fosgeno - anglies oxichloridą ir difosgeno. Pulkininkas parodė, kaip vartoti dujokaukes. Parodytos ir išbandytos dujokaukės buvo Čekoslovakijos gamybos ir ginklavimo dirbtuvių. Kadangi tuo metu filtras buvo tik dviem valandom, buvo reikalinga turėti atsarginį filtrą. Visi kursantai buvo uždaryti į didelės koncentracijos dujų kamerą pusę valandos, kur kiekvienas turėjo pakeisti filtrą. Filtro graištvos (gvintai) buvo labai tankios, todėl įtraukus į plaučius orą, sunku juos pataikyti ir tinkamai įsukti. Kai kurie kursantai bėgo rėkdami iš kameros lauką. Susidarius didelei dujų koncentracijai kameroje, perštėjo jautresnės kūno vietos kaip pažastys ir tarpkojai.

1915 metais Belgijoje, ties Ipru (Ypres), vokiečiai pirmą kartą panaudojo dujas prieš prancūzus. Vokiečių apskaičiavimu žuvo apie 8000 prancūzų karių, o prancūzų apskaičiavimu - 14 000.

Prieš šių dujų panaudojimą, vienas vokiečių karys pateko į prancūzų nelaisvę ir pas jį buvo rasta „nosinė“, išmirkyta kažkokiam skystyje. Tai buvo maža dujokaukė. Prancūzams paklausus, kam toji nosinė reikalinga, vokiečiai atsakė, kad

greit vokiečiai paleisų prieš prancūzus „mirties ašaras“ ir toji nosinė padės apsisaugoti. Žinoma, prancūzai netikėjo ir pasijuokė. 1935 metais vienas prancūzų karininkas parašė knygą apie karo atsiminimus ir toje knygoje pažymėjo tą vokiečių belaisvį, pas kurį buvo atrasta nosinė. Hitleris įsakė išaiškinti, koks kareivis buvo paimtas į nelaisvę ir viską išplepėjęs. Jį suradęs, nubaudė dešimt metų kalėjimo. Vėliau prancūzai paleido tokias pat dujas prieš vokiečius, bet tik aštuoni žmonės buvo lengvai apnuodyti.

Deginančios dujos iperlitas, luizitas ir kitos buvo pademonstruotos, kaip pradegina įvairius daiktus. Apsauga - specialūs drabužiai, arba užpurkštas vietas tuojau nuplauti žibalu. Sakoma, kad, neva, italai tas dujas naudojo prieš basus abisinus. Tam įsteigtos degazuotojų komandos, kurios ėmėsi apsaugos arba gelbėjimo priemonių.

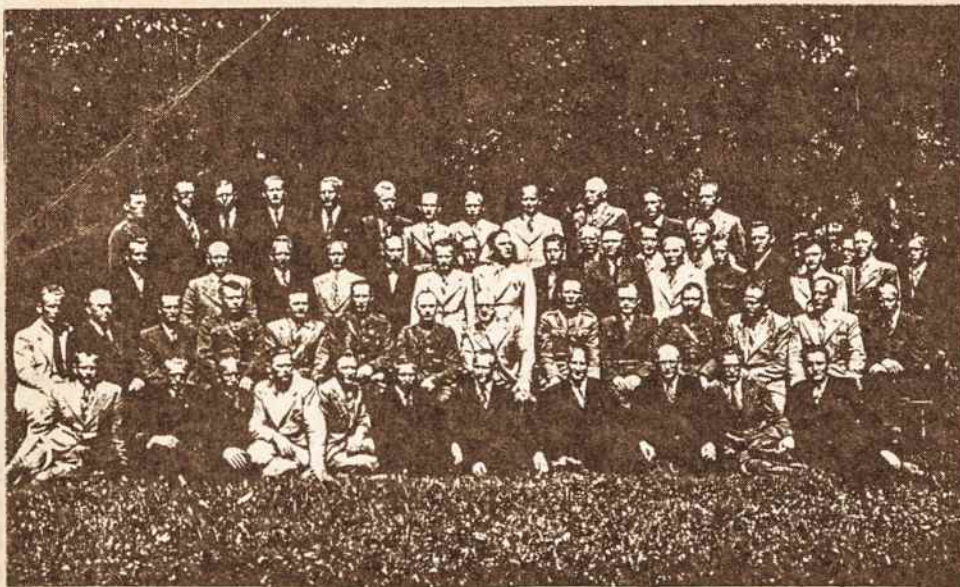
Apie degazavimo darbą, drabužių naudojimą, dujokaukes ir kitus dalykus dėstė karininkas Grižas (laipsnio neatmenu). Reikia pasakyti, kad tie drabužiai yra audekliniai, išmirkyti ar impregnuoti specialiame skystyje. Drabužis nepraleidžia net oro ir, pabuvus bent 15 minučių apsilikus, darosi neįmanomai karšta. 1939 metais, vykdant Lietuvos kariuomenės mobilizaciją, pulkai tokias degazuotojų komandas jau turėjo. Pirmame pėstininkų pulke tokiai komandai vadovavo atsargos leit. Sriogis.

Pirmoji pagalba

Dr. Antanas Starkus, medicinos profesorius ir ginklavimo tyrimų laboratorijos vedėjas, dėstė apsaugą nuo dujų. Kiek inž. plk. Koreiva prigašdino, tiek dr. Starkus nuramino ir paguodė, kad tos dujos nesančios jau tokios baisios. Jis paklausė kursantų, kas norėtų ant savo kūno išbandyti iperitą. Atsirado savanoris Bronius Strikaitis, policijos vado padėjėjas. Dr. Starkus užlašino iperito ant rankos apie 3 cm diametro ir vietoje žibalo po 15 minučių nuplovė su paprastu muilu ir vandeniu. Po valandos pasirodė raudona dėmė, o po keturių valandų dėmė pagelto ir pranyko. Tačiau, anot jo, jei nuplovus po valandos, būtų didelis skirtumas.

Dar pademonstruota bergerio mišinys: tai dūmai, kuriuos naudodavo pridengti kariuomenės judėjimą fronte. Iš mažos tūbelės, maždaug medžiolinio šovinio dydžio, pasidaro daug dūmų, kurie apdengia kelis hektarų žemės plotą. Tų

Priešlėktuvinės apsaugos instruktorių kursai

dūmų didelė koncentracija veikia kaip čiaudančios ir ašarojančios dujos. Keli kursantai prilindo prie tos tūbelės per arti, todėl turėjo gerokai pakosėti. Apsauga - kišti nosį į žemę.

Ugniagesyba

Kauno ugniagesių brandmajoras ats. artilerijos majoras J. Šimkus pademonstravo naujai nupirktas užsienyje 40 metrų automatiškas kopėčias, kurios tuo metu su autovežimiu kaštavo apie 40 000 litų. Buvo pademonstruotas gesinimas vandeniu ir putomis. Tarp kitko, J. Šimkus pareiškė: „Mano gyvenimo tikslas buvo namus padeginėti, o senatvėje prisiėjo juos gesinti“. Buvo pasiūlyta kursantams lipti ant laisvai stovinčių (be viršutinės atramos) kopėčių. Bandė visi, bet aukščiausiai 20 metrų užlipo Šančių ugniagesių viršininkas. Dar ugniagesybos reikalu kalbėjo kariuomenės ugniagesių inspektorius majoras Ružancovas.

Taip pat buvo pademonstruotos tik ką gautos iš Vokietijos prieštankinės patrankėlės. Per bandymą iš 600 metrų atstumo prašovė dviejų centimetrų plieno plokštę. Jas vokiečiai plačiai naudodavo prieš rusų tankus. Nuo Alytaus į Daugus paplentėje su tomis patrankėlėmis vokiečiai sunaikino apie 400 tankų. Jas gabendavo prisikabinę prie motociklų.

Čia dedama išleistuvių nuotrauka. Iš nuotraukos galima atpažinti Krašto apsaugos ministerį generolą Musteikį, Vidaus reikalų viceministerį pulk. Giedraitį, Generalinio štabo pulk. Sidabrą, majorą Zavadskį, dr. Starkų, pulk. Koreivą, inž. Prosinskį, majorą Ružancovą, Bronių Strikaitį, policijos referentą majorą Al. Šumskį.

Kas buvo daroma kursams pasibaigus? Paimsiu Ukmergę. Buvo suorganizuota komisija iš priešlėktuvinės apsaugos instruktoriaus policijos viršininko ir savivaldybės atstovo. Buvo patikrinti visi rūšiai, kurie tiko slėptuvėms, ir tada panaudoti viešiams reikalams. Dail. Kulvietis nenorėjo perleisti savo gražiai įrengto rūšio tokiems tikslams, bet vėliau nuomonę pakeitė. Per miesto garsiakalbį iš ugniagesių bokšto buvo informuojama visuomenė, kaip elgtis bombardavimo metu. Buvo surinkti privačia praktika besiverčią gydytojai, felčeriai, sanitarijos puskarininkai, gailestingos seserys ir akušerės. Taip pat įsteigta pirmosios pagalbos komanda, suorganizuotos transporto priemonės ir surastos patalpos.

Tik vienas dr. Labutis, kuris save laikė lenku ir rašėsi Labuc, labai kratėsi to darbo ir bet kokių pareigų. Kai reikėjo teikti pagalbą internuotiems lenkams, buvo labai patenkintas ir pareigas atliko puikiai.

LIETUVIAI TECHNIKINĖJE LITERATŪROJE

SKYRIAUS REDAKTORIUS
DR. J.A. BILĖNAS
75 BEAUMONT DRIVE
HUNTINGTON, N.Y. 11746

STASYS BAČKAITIS (U.S. Department of Transportation, Washington, D.C.), "Truck Tandem Ride", SAE World Engineering Congress, Detroit Mich., 1966.

S. Bačkaitis, "Sensitivity Study in Simulated Crash Environment", Automotive Engineering Congress, Detroit, Mich., SAE 740117, 1974.

S. Bačkaitis, "The Automotive Crash Test Dummy, Its Instrumentation and Testing", 1973 Proceedings. Institute of Environmental Sciences, Anaheim, California, 1973.

S. Bačkaitis, "Factors and Analysis of Trends Affecting the Future of Transportation Systems". Symposium on Science and Creativity, Chicago, Illinois, 1974.

S. Bačkaitis, "Development of Crash Test Tools and Instruments for the Measurement of Vehicle Occupant Protection, Progress Report, to ISO SC10-12 Technical Committee of TC22. International Standard Organization, Turin, Italy, June 1974.

S. Bačkaitis, "Performance Evaluation of Child Dummies and Baboons in Child Restraint Systems in a Systematized Crash Environment". Proceedings, XIX Stapp Car Crash Conference, Detroit, Michigan, SAE 751153, 1975.

S. Bačkaitis, "The Development and Performance of a Self-Contained Solid State Digital Crash Recorder for Anthropomorphic Dummies". Automotive Engineering Congress, Detroit, Michigan, SAE 760013, 1976.

S. Bačkaitis, "The Anthropometric Profile of the Injured Car Occupant and the Incidence of Injury Severity". Proceedings, 20th Congress of Automotive Medicine, Atlanta, Georgia, 1976.

S. Bačkaitis, "Human Protection in the Automotive Crash Environment. Journal of Science and Technology, Volume 4, USSR, 1976.

S. Bačkaitis, "There's Not Much About Car Crashes That NHTSA Oscar Does Not Know". DOT News, Volume 1, Number 5, 1976, U.S. Department of Transportation, Washington, D.C.

S. Bačkaitis, "Transportation in the 21st Century", Journal of The Engineering Word, Issue No. 3, Chicago, Illinois, 1976.

S. Bačkaitis, "The NHTSA Anthropomorphic Crash Test Dummy". NHTSA News, Volume 3, Number 9, 1977.

S. Bačkaitis, "Repeatability of Setup and Stability of Anthropometric Landmarks and Their Influence on Impact Response of Automotive Crash

Test Dummies". 1977 SAE Automotive World Congress, Detroit, Michigan, SAE No. 770260.

S. Bačkaitis, "Evaluation of New Instruments for Measurement of Differential Crash Velocity and for Sensing the Threshold of Critical Crash Intensity". Proceedings, Fifth International Congress on Automotive Safety, Boston, Massachusetts, 1977.

S. Bačkaitis, "Mechanical Analogue of the Human". Third Symposium on Arts and Sciences, Chicago, Illinois, 1977.

S. Bačkaitis, "Development of The NHTSA Advanced Dummy for The Occupant Protection Upgrade Standard, 7th International Technical Conference on Experimental Safety Vehicles, Paris, France, 1979.

S. Bačkaitis, "Evaluation Criteria of Occupant Protection System Effectiveness in Automotive Accidents", Dissertation, California Western University, April 1979; University Microfilm International, Ann Arbor, Michigan; HS-028093, Technical Reference Section, National Highway Traffic Safety Administration, Washington, D.C.

S. Bačkaitis, "Relative Likelihood of Injury in Accidents as a Function of Occupant Size and Weight". SAE Technical Paper 800096, Automotive Engineering Congress Society of Automotive Engineers, Warrendale, Pennsylvania, 1980.

S. Bačkaitis, "Part 572 Crash Test Dummy Response and the Effects of Shoulder Belt Location and Impact Vector Direction". Proceedings, 8th International Technical Conference on Experimental Safety Vehicles, Wolfsburg, Germany, October 1980.

S. Bačkaitis, "A Methodology to Rate Vehicles for Occupant Protection Capabilities". Proceedings, International Automotive Ratings Symposium, Lancaster, Pennsylvania, HS-805687, Technical Reference Section, NHTSA, Washington, D.C., December 1980.

S. Bačkaitis, "Head Injury Criterion". The Head-Neck Injury Conference, Washington, D.C., March 1981.

S. Bačkaitis, "The Future of the Electric Vehicle". Tech. Journal - The Engineering Word. Chicago, Illinois, April 1981.

S. Bačkaitis, "Occupant Injury Data Collection Methodology in the National Crash Severity Study (NCSS)". Proceedings, Fourth Symposium on Arts and Sciences, Chicago, Ill., 1981.

S. Bačkaitis, "Comparative Studies of Neck Injuries of Belted and Unbelted Car Occupants in the United States and in the Federal Republic of Germany". Proceedings, 26TH Stapp Car Crash Conference, San Francisco, California, 1981.

S. Bačkaitis, "Comparison of Pedestrian Kinematics and Injuries in Staged Impact Tests with Cadavers and Mathematical 2D Simulations". Proceedings, 1983 SAE International Congress and Exposition, Society of Automotive Engineers, Warrendale, PA, SAE Technical Paper 830186, 1983.

S. Bačkaitis, "The Effects of Lateral Collision Speeds, Vehicle Side Stiffness and Occupant Spacing to the Vehicle Door Upon Initial Impact Speed of the Occupant". Proceedings, 9th ESV Conference, Kyoto, Japan, 1982.

S. Bačkaitis, "Occupant Kinematics in Motor Vehicle Crashes". SAE Technical Paper 820247, 1982 SAE International Congress and Exposition. Society of Automotive Engineers, Warrendale Pennsylvania, 1982.

S. Bačkaitis, "CVS/Real World Tests", Proceedings, Crashworthiness Modeling Workshop, National Highway Traffic Safety Administration, Washington, D.C., April 13 - 14, 1983.

S. Bačkaitis, Co-Chairman Technical Program Committee, SAE Child Injury and Restraint Conference, San Diego, Calif., October 17-18, 1983.

S. Bačkaitis, Chairman NHTSA Workshop for Modelling Human Kinematics and Vehicle Structural Responses, Washington, D.C., January 11-13, 1984.

S. Bačkaitis, Program Chairman, Advances in Belt Restraint Systems, SAE International Congress and Exposition, Detroit, Mich., Feb. 28-March 2, 1984.

Z.L. BUDRIKIS and M. Hatamian, "Moment Calculations by Digital Filters", A.T. and T. Bell Laboratories Technical Journal", Vol. 63, No. 2, February 1984.

Z.L. Budrikis and A.N. Netravali, "A Packet/Circuit Switch", A.T. and T. Bell Laboratories Technical Journal, Vol. 63, No. 8, October 1984.

R.O. BUČKIUS (Urbana, IL), "The Effects of Anisotropic Scattering on Molecular Gas Radiation", Heat Transfer Proceedings of the 7th International Heat Transfer Conference, Munich, Germany, 1982.

JONAS ČERNIUS (Hughes Aircraft Co., El Segundo, Calif.), Program Committee Member and Session Chairman, The 21st Infrared Countermeasures (IRCM) National Conference, Wright - Patterson AFB, Ohio, March 22 - 24, 1983.

A.L. Zwern, D. Bruns and J. Černius, "Susceptibility of Thermal Imagers to In-Band Laser Countermeasures (U)", 21 st IRCM National Conference, Wright - Patterson AFB, Ohio, March 22 - 24, 1983.

J. Černius, Program Committee, The 22nd IRCM National Conference, San Francisco, CA., April 3 - 5, 1984.

ROMUALDAS DULSKIS (MIT Lincoln Labs, Coco Beach, Fla.), J. Estey and A. Pressman, "A Magnetic - Amplifier - Controlled 40 - KHz Switching Regulator", Western Electronic and Convention (WESCON), San Francisco, CA, September 19 - 21, 1977.

KAZYS JAKŠTAS (ITT Research Institute, Chicago, IL), W. Umlauf and W. Goodell, "A Controlled Systems Approach to IRCM Technique Assessment Against Advanced Infrared (IR) Missile Systems (U)", The 22nd Infrared Countermeasures (IRCM) National Conference, San Francisco, CA, April 3 - 5, 1984.

J. Sappington and K. Jakštas, "Infrared Search and Track (IRST) Countermeasures Investigation (U)", The 22nd IRCM National Conference, San Francisco, CA, 3 - 5 April, 1984.

VYTAUTAS KLEMAS (University of Delaware, Newark, DE.) et al., "Needs in Science and Technology for Development in Caribbean Island Nations", National Academy Press, Washington, D.C., 1983.

M. Hardinsky and V. Klemas, "Remote Sensing of Coastal Wetlands Biomass using Thematic Mapper Wavebands" LANDSAT - 4 Scientific Characterization Early Results Symposium, Goddard Space Flight Center, Greenbelt, MD., 22 - 24 Feb. 1983.

A. Ackleson and V. Klemas, "Assessment and Comparison of Landsat TM and MSS Data for Detecting Submerged Vegetation", LANDSAT - 4 symposium, Goddard Space Flight Center, Greenbelt, MD., 22 - 24 Feb. 1983.

V. Klemas, "The Use of Computer Graphics in Remote Sensing of Coastal and Marine Resources", Harvard Computer Graphics Conference, Cambridge, Mass., July 31 - August 4, 1983.

V. Klemas, RIČARDAS LELECKIS (National Environmental Satellite Service, NOAA), et al., "The Applicability of TIROS - N/NOAA Advanced Very High Resolution Radiometric Data to Studies of Large Estuaries", 7th International Symposium on Remote Sensing of Environment, Ann Arbor, Mich., May 9 - 13, 1983.

Technikos Žodis ryžtasi būti nepriklausomu mėnesiniu laikraščiu visiems technikos darbuotojams
Redakcinė Kolegija -
(Darbą pradedant)
T.Ž. Nr.1, 1951

ARCHITEKTŪRA

SKYRIAUS REDAKTORIUS
 ARCH. A. J. KERELIS
 8710 W. 123rd ST.
 PALOS PARK, ILL. 60463

MORAINE VALLEY KOLEDŽO KOMPLEKSAS

NERINGA PESECKAITĖ - RUKUIŽIENĖ

Moraine Valley bendruomenės koledžas įgaliojo architekto A. Kerelio ir jojo įstaigą paruošti Moraine Valley koledžo rajono rekonstruavimo ir naujo centrinio koledžo pastato planus (Palos Hills, Illinois). Projektų darbo schemas buvo pradėtos kurti 1982 m. birželio 20 d., o statyba, dar galutinai neužbaigus darbo brėžinių, prasidėjo rugsėjo 20 d. Statybos darbai, kurie vystėsi penkiais tarpsniais, buvo baigti 1984 m. vasario 22 d.

Moraine Valley koledžo rajonui rekonstruoti, Kerelio ir jojo įstaigos personalas sukūrė esamo architektūrinio komplekso - klasių ir laboratorijų pastatų A, B, G ir L projektuojamo naujo centrinio pastato, rajono gatvių, parkų, automobilių aikštelių ir kitų pramogų bei poilsio įrengimų išdėstymo schemą. Plane taip pat inkorporuota ir koledžo ekspansija. Rajone numatoma iki 2000 metų dar pastatyti įvairių funkcijų pastatus, kaip technologijos, meno,

*Alberto Kerelio įstaigos Moraine Valley projekto architektai.
 Iš kairės Jan Hartman, Albertas Kerelis, Dennis
 Motykowski, Neringa Peseckaitė - Rukuižienė*

proceso, sporto. Architektai beplanuodami numatė pagrindines ir svarbiausias funkcines traukas. Pastatai, aikštės ir įrenginiai tapo studentams bei svečiams patogiai išdėstyti, lengvai surandami ir prieinami. Gatvių ir automobilių aikštelių dangai buvo panaudotas storas asfalto sluoksnis, užklotas ant skaldos, akmens ir rišamosios medžiagos sustiprinto žvyro pagrindo, o šaligatvių plokštės ir bordiūrai - betono.

Po rajoninio planavimo buvo paruoštas naujo centrinio pastato projektas - rajono širdis, judriausioji ir gyvybingiausioji arterija, ryšys tarp esamų ir ateityje numatomų pastatų. Jo plotas - 56 000 kvadratinų pėdų, dviejų aukštų, aiškių keturkampių plokštumų statinys.

Pagrindinis įėjimas ir svarbiausioji pastato patalpa - atriumas. Čia aukštoje erdvėje, kurią iš vienos pusės gaubia priangis ir įžambios formos stiklo ir aluminio konstrukcija, kyla grakštūs laiptai aukštyn. Slankiojančios stiklo pertvaros jį atskiria nuo interjero, kur meniškai suformuota ir apipavidalinta vidaus erdvė ir jos įrenginiai, įvairių paskirčių zonos: vaikų priežiūros, administracijos, registracijos, knygų parduotuvės, atriumas ir McDonald restoranas. Antrame aukšte - atriumas, virtuvė, koledžo veiklos, studijų, poilsio ir kitų funkcijų patalpos. Interjere panaudotos pagalbinės priemonės -

pertvaros, kabančios lubos, aukštai pakelti langai. Dekore - baldai, paveikslai, grindys padengtos čerpėmis ir kilimais.

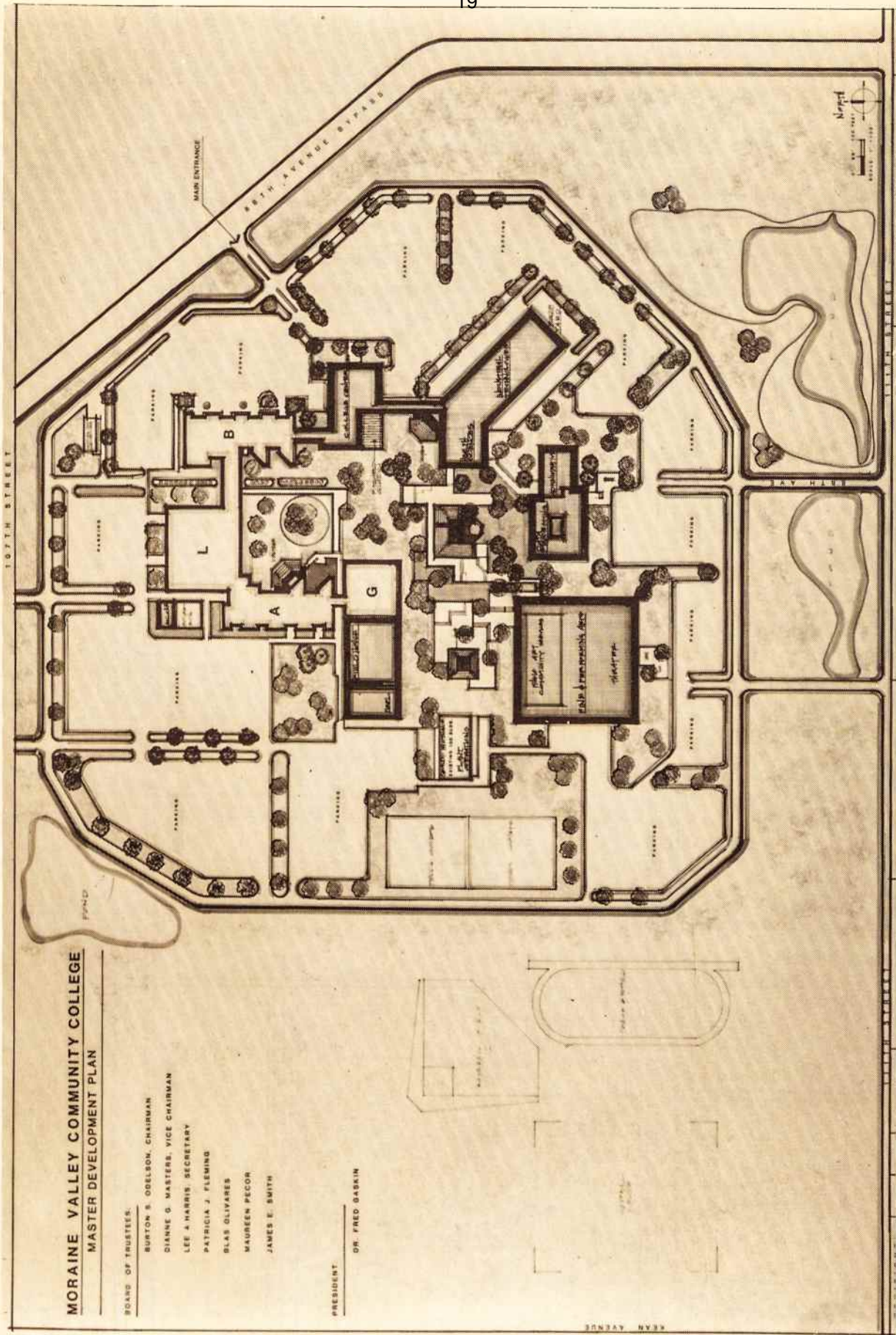
Pastatas yra mūro konstrukcijos. Apatinė statinio dalis - kesoniniai pamatai, giliai įleisti į gruntą, nes vietovės pagrindas silpnas - durpės. Sienų mūrijimui naudotos ant betono gabalų apdailios plytos. Vienasluoksnis plokščias „trocal“ stogas, kur virš pagrindinio įėjimo laiptų - atriumo įrengtas trikampio pavidalo stoglangis, o kitas - kupolo pavidalo, virš antrojo atriumo. Vidaus patalpų sienų griaučiai stripai ir gardelės pagamintos iš metalo.

Koledžo centrinio pastato patalpoms orui aušinti, drėkinti, dulkėms valyti ir oro parametrus automatiškai reguliuoti bei orui pūsti įrengtos aštuonios mažo slėgio oro kondicionavimo sistemos - kondicionieriai. Virtuvės, tualetai, bei kitos pagalbinės patalpos aprūpintos mechaninėmis oro išvalymo sistemomis. Pastato patalpų pagrindinė šildymo sistema - radiatoriai ir konvektoriai, o vaikų globos skyriaus patalpos - radiaciniai vamzdeliai įrengti grindyse. Taip pat kiekviena pastato įėjimo zona aprūpinta šilumos ir aušinimo ventiliatoriais. Visi šildymo ir aušinimo įrenginiai aptarnaujami jau esamų koledžo rajone karšto ir šalto vandens sistemų.

Arch. Alberto Kerelio įstaigos profesinis personalas ir svečiai aplankę koledžo centro pastatą. Iš kairės Jager, B. VanReis - koledžo viceprezidentas, N. Rukuižienė, V. Jautokas, J. Faila, Jan Hartman, A. Kerelis, G. Myrtle, A. Spiros, D. Motykowski ir V. Mažeika

MORAIN VALLEY COMMUNITY COLLEGE
MASTER DEVELOPMENT PLAN

BOARD OF TRUSTEES:

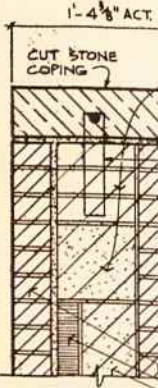
- BURTON S. ORELSON, CHAIRMAN
- DIANNE G. MASTERS, VICE CHAIRMAN
- LEE A. HARRIS, SECRETARY
- PATRICIA J. FLEMING
- BLAS OLIVARES
- MAUREEN PECOR
- JAMES E. SMITH

PRESIDENT:

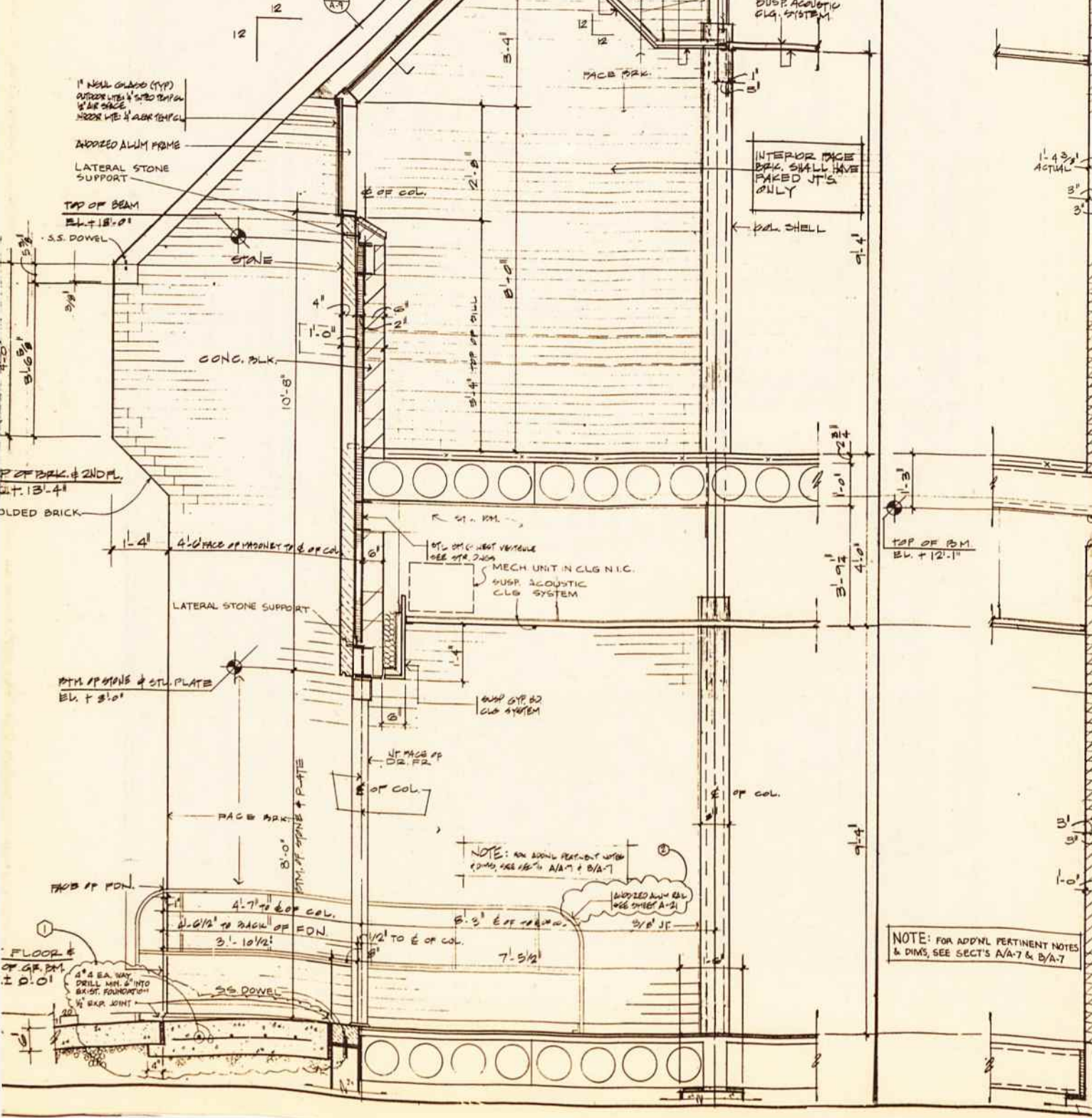
DR. FRED GASKIN

Moraine Valley koledžo rajona generalinis planas

K1 SECTION
A-9
SCALE: 1 1/2" = 1'-0"

NOTE: ALL FLASHING & COUNTER FLASHING BY SKYLIGHT CONTR. AT SKYLIGHT VERT. & SLOPE GL. SYSTEM

SEE NOTE-METAL FLASHING

STONE COPING JOINTS 3/8\"/>

1\"/>

WOOD LITE 2-1/4\"/>

WODDED ALUM FRAME

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

STONE COPING ANCHOR TO MASONRY W/ DOWELS

COUNTER FLASHING

STL. PLATE

TOP OF CHANNEL - SEE SKYLIGHT SHOP DRAWING

STL. CHANNEL

4\"/>

6\"/>

1\"/>

3\"/>

3\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

1\"/>

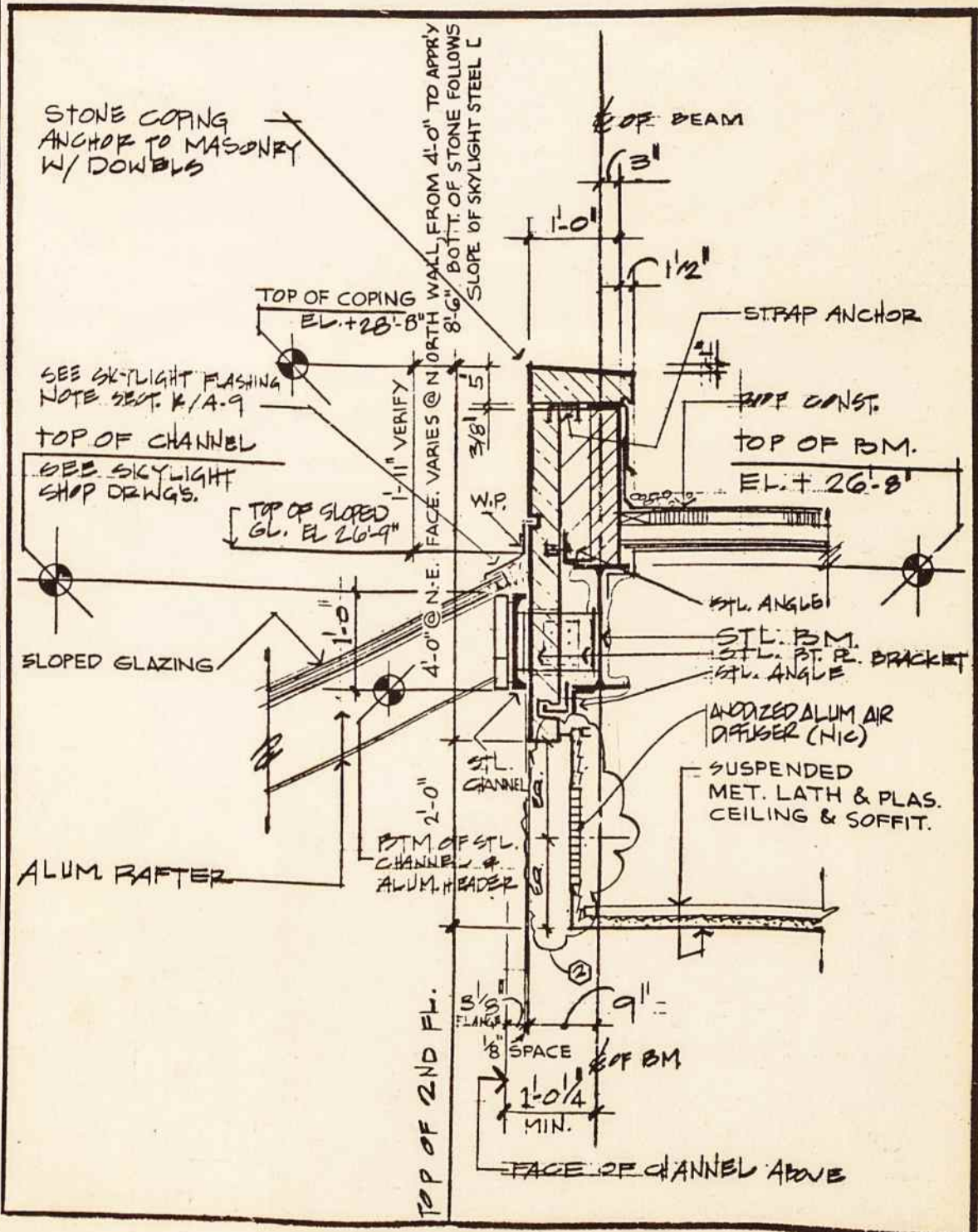
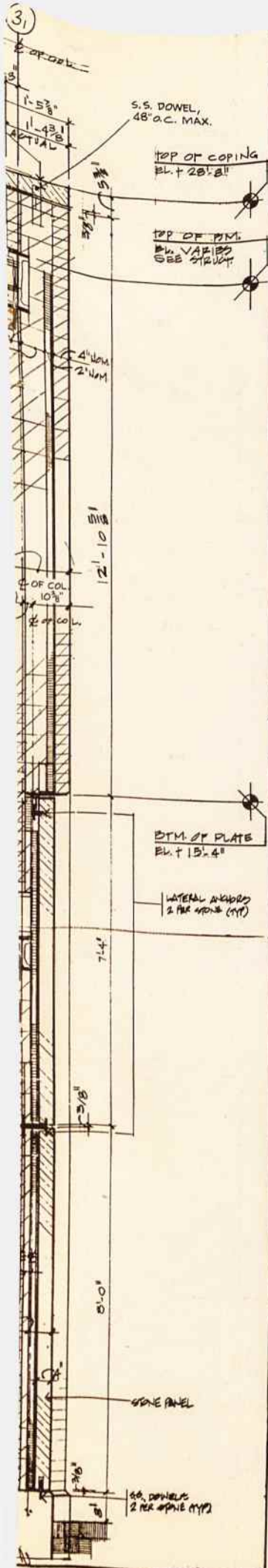
1\"/>

1\"/>

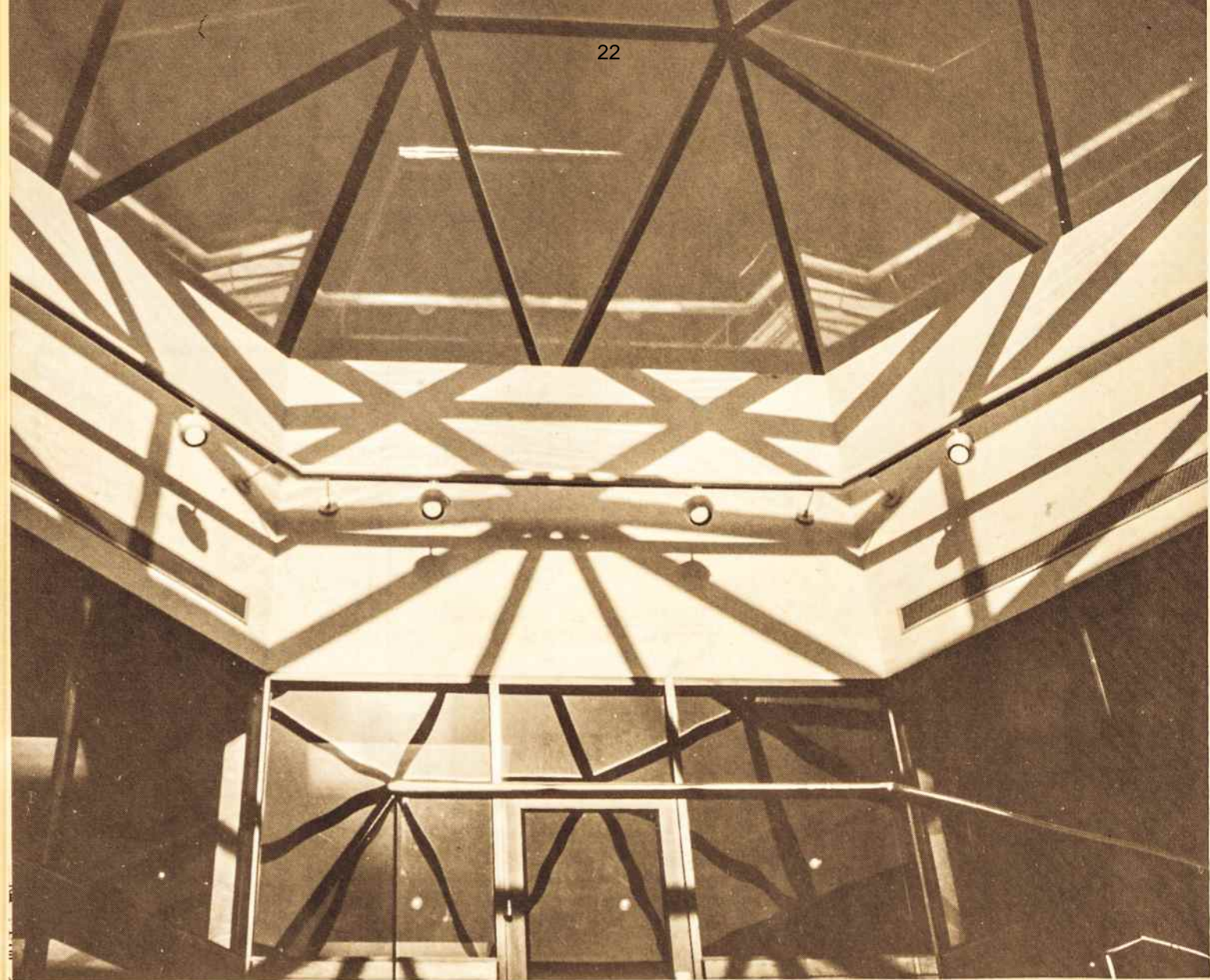
NOTE: FOR ADD'L PERTINENT NOTES & DIMS, SEE SECT'S A/A-7 & B/A-7

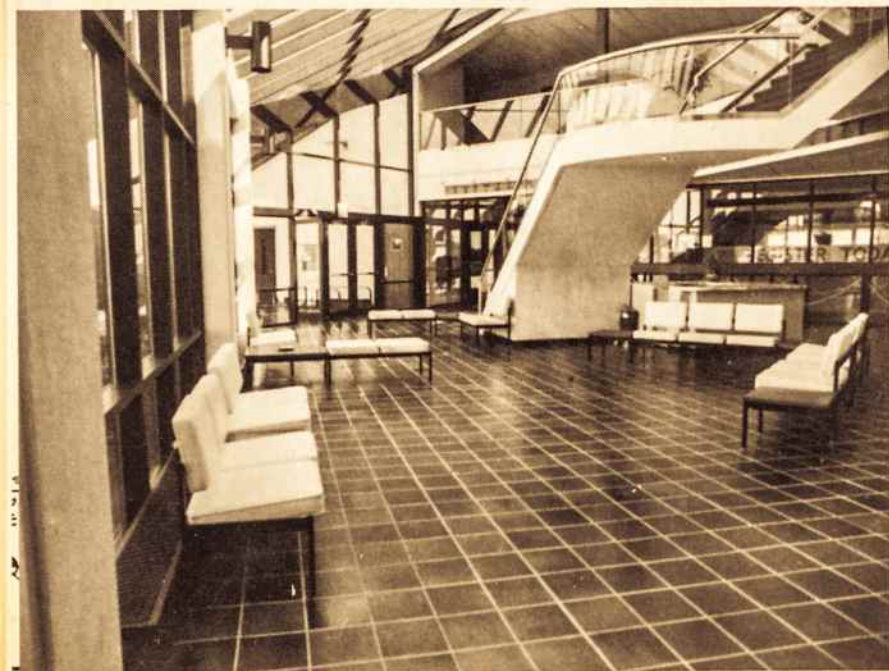
Koledžo centrinio pastato, kairėje sienos skerspjūvio ir apačioje stogo ir sienos sujungimo detalės

Centrinio pastato prieangis - atriumas

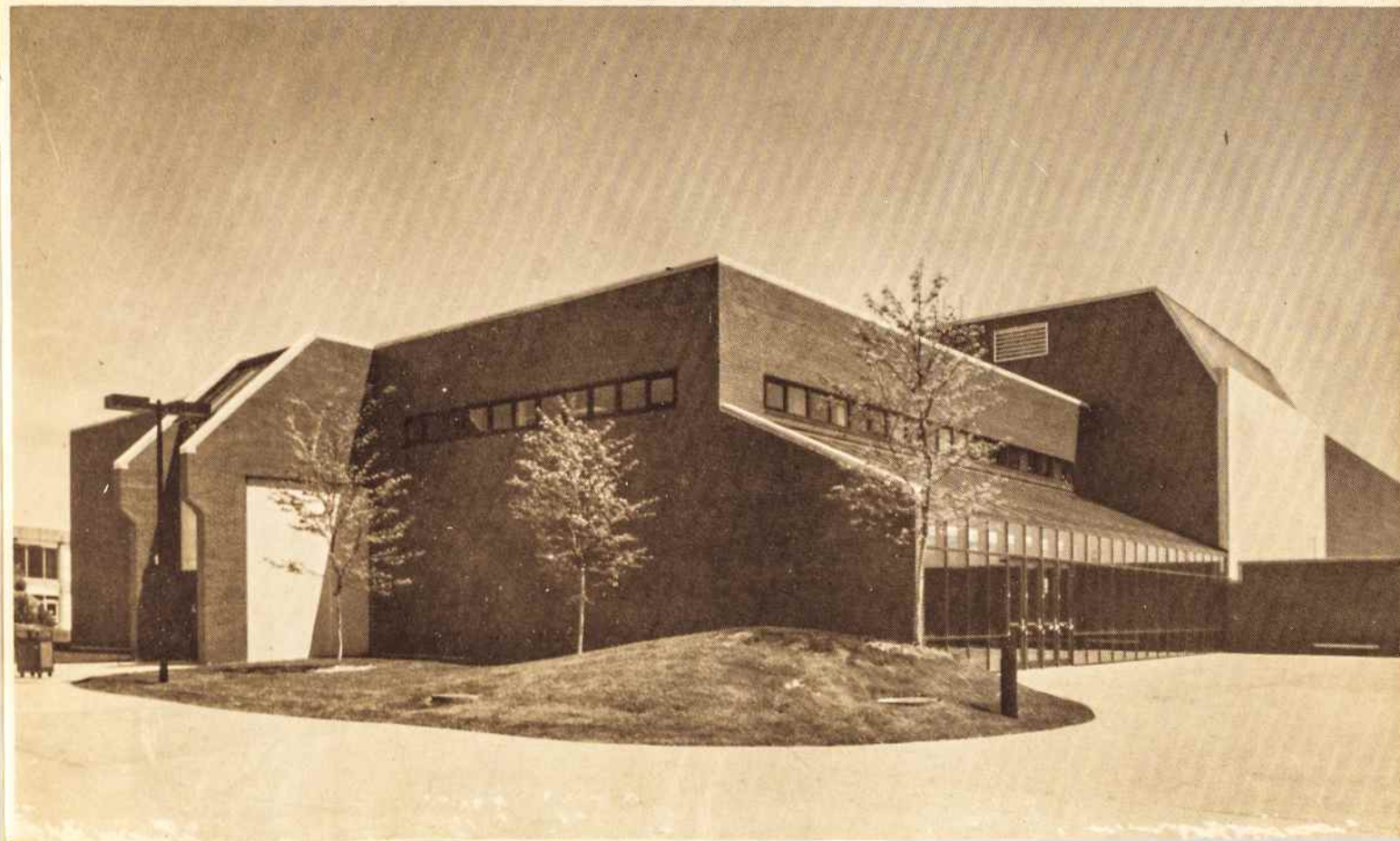
*Vestibiulis ir laiptai
į antrą aukštą*

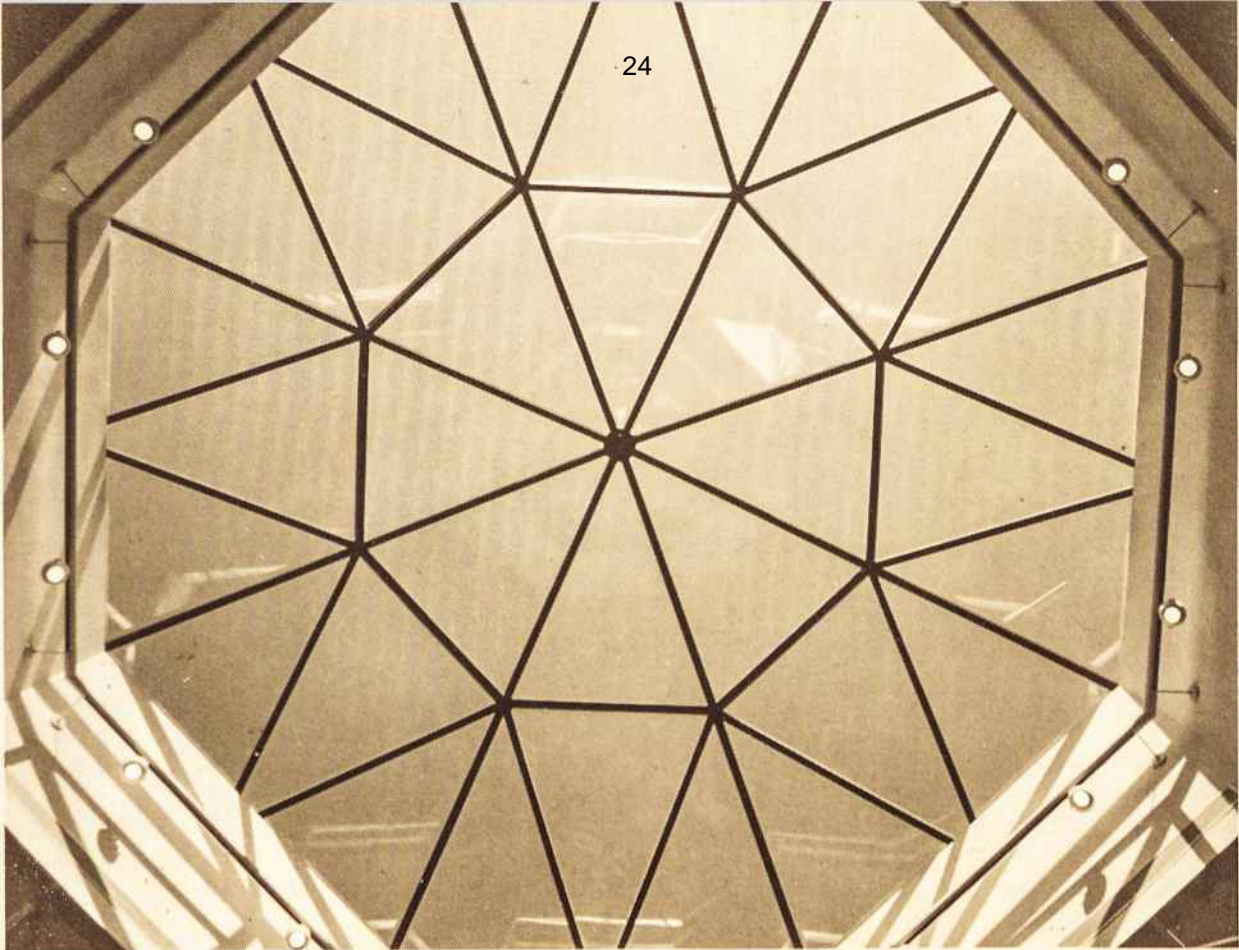

Koledžo centrinio pastato perspektyva

Koledžo centrinio pastato užpakalinė dalis

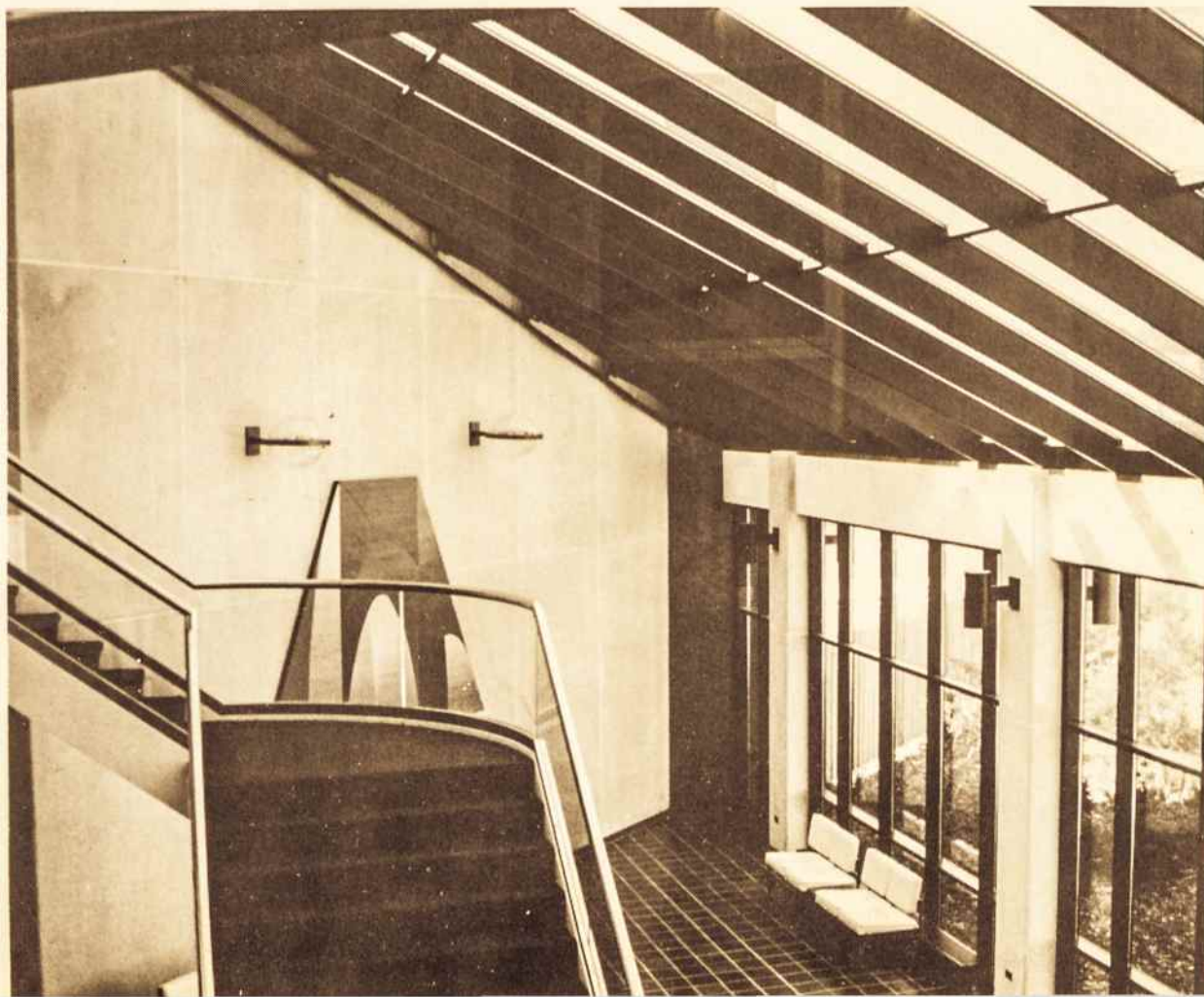

Centro atriumo kupolos formos stiklo ir aluminio konstrukcijos stoglangio detalė

Vestibiulio stogo ir sienų konstrukcija

TERMINOLOGIJOS KLAUSIMAI

SKYRIAUS REDAKTORIUS
R.P. VAITYS
1890 STOCKTON DR.
NORTHFIELD, IL 60093

Žemiau spausdiname terminus iš kompiuterių srities, kurie vartojami dabartinėje lietuvių kalboje Lietuvoje. Šaltiniais panaudotas žurnalas *Mokslas ir technika*.

alphanumeric printer - alfanumerinis spausdintuvas

card reader - perfokortos skaitytuvas

communications line - ryšio linija

control console - valdymo pultas

data base - informacijos masyvas

digital - skaitmeninės

disc memory - diskinė atmintis

disc density - įrašo tankis

end terminal - galinis įrenginys (terminalas)

feed line - perdavimo linija

input data - įvedamieji duomenys

keyboard - klaviatūra

logic module - loginė celė

monitor - monitorius

mini computer - mini kompiuteris

modem - modemas

magnetic tape - magnetinė juosta

microprocessor - mikroprocesorius

output data - išvedamieji duomenys

operating memory - operatyvioji atmintis

perforated tape - perfojuosta

printing terminal - spausdinimo terminalas

printed circuit board - spausdinto montažo plokštė

peripheral equipment - periferinis įrenginys

real time - realus laikas

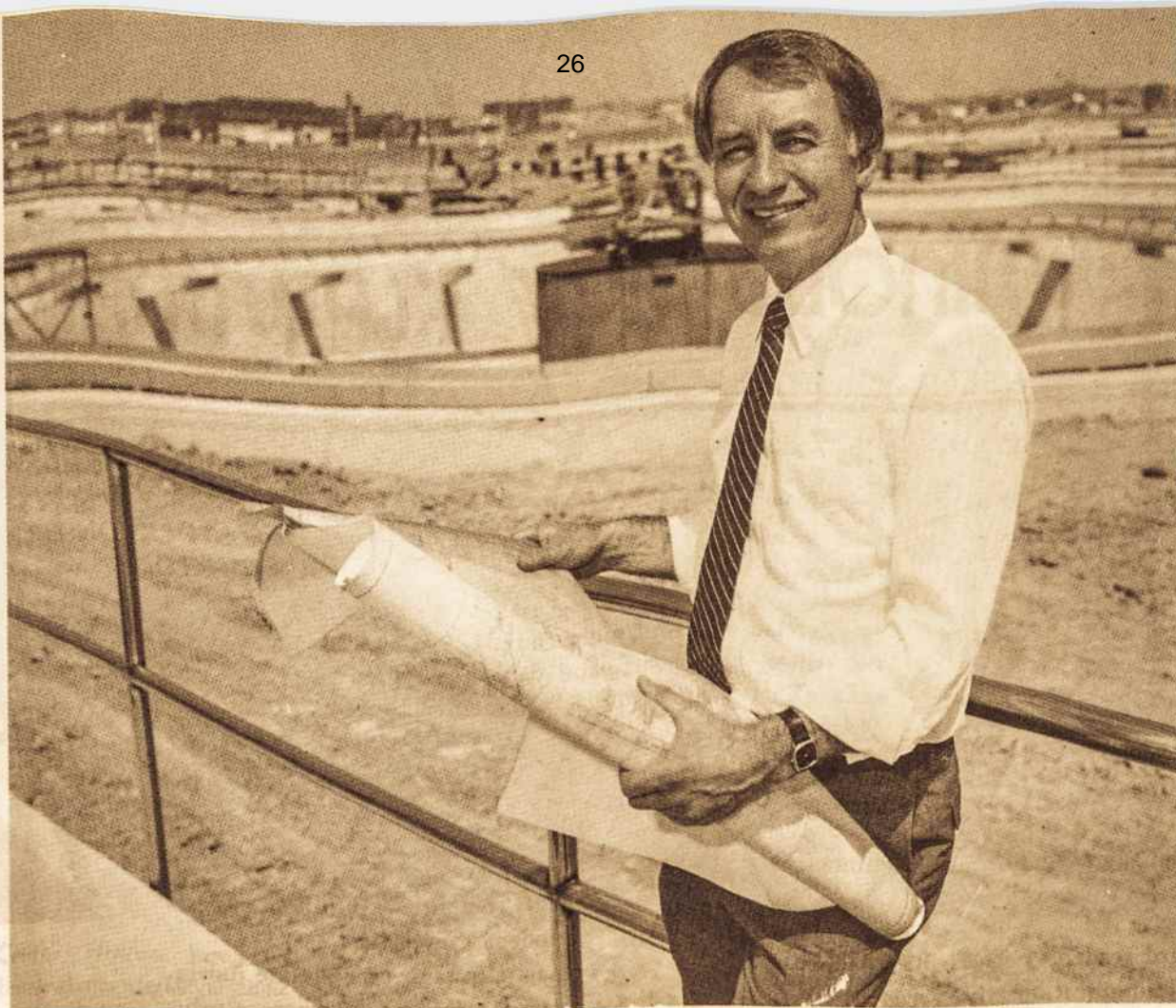
tape reader - perfojuostos skaitytuvas

time usage - mašinos darbo laikas

time sharing - laiko padalinimas

teletype - teletaipas, tolirašis

*Rimvydas Rimkus prie vieno sanitarinio statomo projekto,
kuris kainuosiąs virš 100 milijonų dolerių*

INŽ. RIMVYDAS RIMKUS ATSAKINGOSE PAREIGOSE

Rimvydas Rimkus 1983 m. rugpjūčio mėn. buvo paskirtas Chicagos apylinkės sanitarinio distrikto viršininku (General Superintendent of the Metropolitan Sanitary District of Greater Chicago). Tai yra didžiausias sanitarinis distriktas visame pasaulyje, apimęs 872 kv. mylias. Į jį įeina Chicago su 123 Chicagos priemiesčiais, kas bendrai sudaro daugiau negu penkis milijonus gyventojų.

R. Rimkaus žinioje yra 2450 darbininkų, metinis biudžetas siekia iki 467 milijonų dolerių. Sanitariniame Calumet distrikte R. Rimkus pradėjo dirbti 1970 metais kaip vyriausio inžinieriaus pavaduotojas, kur jo žinioje buvo 200

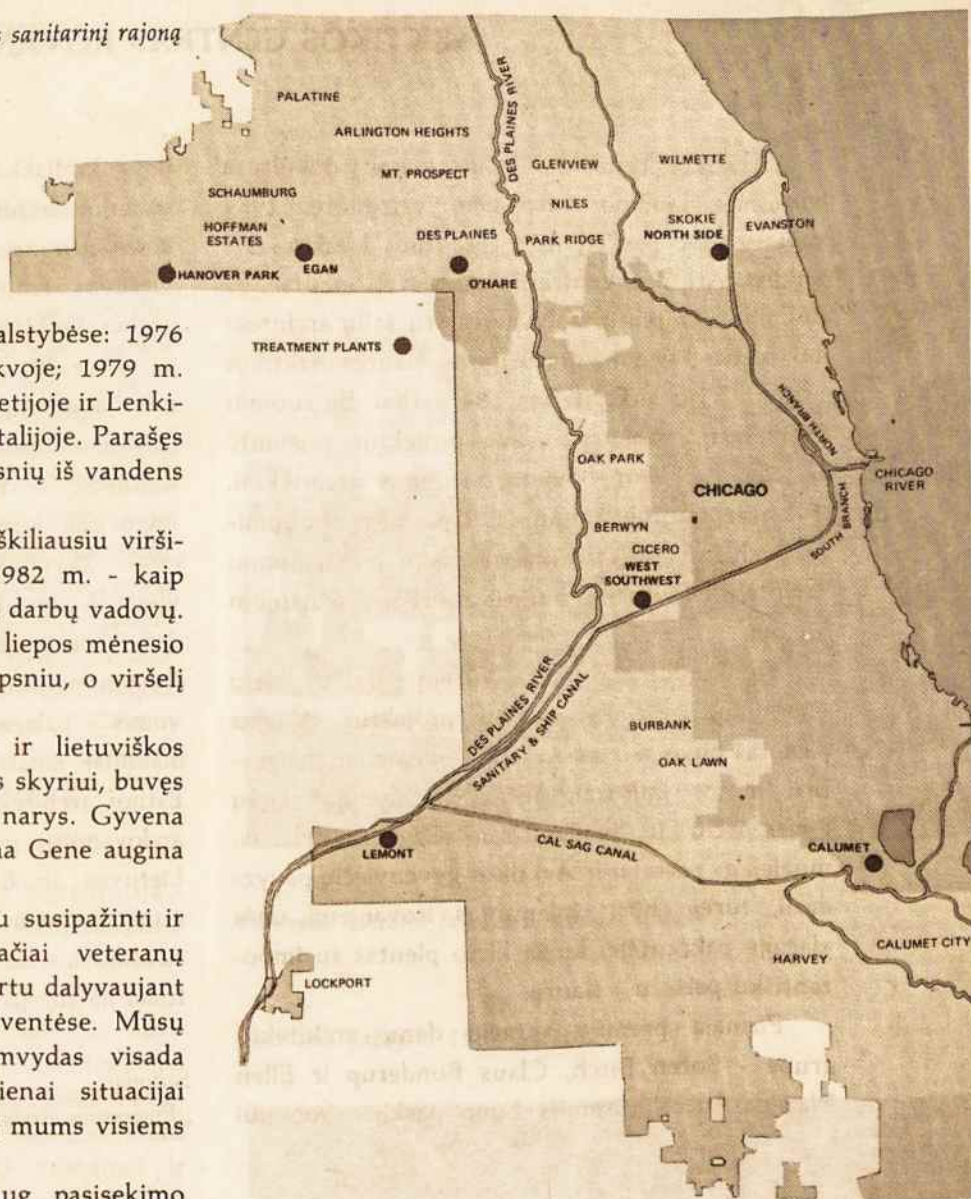
tarnautojų. 1973 metais buvo pakeltas vyriausiu prižiūrėtoju ir šiose pareigose ištarnavo iki 1983 metų.

Gimė R. Rimkus 1932 m. liepos 2 d. Lietuvoje. Į Ameriką - JAV atvyko būdamas 17 metų. Purdue universitete įsigijo chemijos inžinieriaus diplomą. Tarnaudamas JAV kariuomenėj, dirbo prie raketų bandymų. Išėjęs iš kariuomenės 1958 metais, pasilikė federalinės valdžios tarnyboje, vadovaudamas dešimčiai inžinierių tolimesniame raketų bandyme. Nuo 1960 iki 1965 metų dirbo Illinois Institute of Technology tyrimų centre. 1965 - 1967 m. - Monsanto b-vėj, o 1967 - 1969 m. Velsicol Chemical b-vėje. 1967 - 1969 metais studijavo biznio administravimą Loyolės universitete Chicagoje. Registruotas Illinois ir Missouri valstijų inžinierius.

Be savo tiesioginių pareigų, R. Rimkus priklauso profesinėms organizacijoms, eidamas įvairias pareigas. Dalyvavo kaip atstovas vandens

Chicagos ir apylinkių žemėlapis, pažymjis sanitarinį rajoną

švarinimo konferencijose šiose valstybėse: 1976 m. - Anglijoje, 1977 m. - Maskvoje; 1979 m. lankėsi Anglijoje, Olandijoje, Vokietijoje ir Lenkijoje, 1981 m. - V. Vokietijoje ir Italijoje. Parašęs bei skaitęs daugiau kaip 30 straipsnių iš vandens švarinimo srities.

1978 metais buvo išrinktas iškiliausiu viršininku (executive) Chicagoje, 1982 m. - kaip vienas iš dešimt geriausių viešųjų darbų vadovų. Žurnalas *Public Works*, 1984 metų liepos mėnesio laidoje plačiai paminėjo ilgu straipsniu, o viršelį puošė jo nuotrauka.

Kolega Rimkus neapleidžia ir lietuviškos veiklos. Priklauso ALIAS Chicagos skyriui, buvęs PLIAS-ALIAS Centro valdybos narys. Gyvena Chicagos priemiestyje ir su žmona Gene augina sūnų Petrą.

Man teko arčiau su Rimvydu susipažinti ir pabendrauti, priklausant tai pačiai veteranų tautinių šokių grupei *Litūnas* ir kartu dalyvaujant trijose Lietuvių tautinių šokių šventėse. Mūsų bendraminčių šokėjų tarpe Rimvydas visada malonaus būdo, sugebąs kiekvienai situacijai pritaikyti taiklų posakį, sukeltąjį mums visiems šokėjams juoką.

Linkime kolegai Rimkui daug pasisekimo šiose atsakingose pareigose.

V. Jautokas

Supažindinimas su mokslo metodais ir darbo būdais gali padėti žmonėms teisingiau spręsti klausimus, išsivaduoti iš asmeninių nuotaikų ir asmeninių bei masinių sugestijų.

Jonas Rugis
T.Ž. Nr. 1, 1952

ARKTIKOS CENTRAS ROVANIEMI

Arktikos tyrilaukiai ir jos primityvi kultūra visuomet jaudino europiečių vaizduotę. 1984 metais buvo paskelbtas tarptautinis konkursas - sukurti Arktikos centrą Suomijoje. Konkurse, be suomių architektų, dalyvavo ir tų šalių architektai, kurių kraštai yra susiję su šiaurės Arktikos sritimi. Viso buvo įteikta 184 darbai. Be suomių architektų, konkursui savo projektus prisiuntė Kanados, JAV ir Sovietų Sąjungos architektai. Toks tarptautinis konkursas buvo pirmas Suomijos architektūros istorijoje, kuris praplėtė suomių architektūros sceną naujais vaizdais ir naujomis idėjom.

Konkursui architektai turėjo sukurti dviejų giminingų muziejų pastatų projektus. Vienas pastatas buvo skirtas Arktikos ekologijai, geografijai ir jos kultūrai, antras - Suomijos lapių gyvenviečių ir jų kultūrai. Projekto planas, muziejaus pastatai ir Arktikos gyvenviečių pavyzdžiai, turėjo būti išplanuoti Rovaniemi upės plačioje pakrantėje, kurią kirto plentas su imponantišku peizažu į šiaurę.

Pirmąją premiją laimėjo danų architektų grupė - Soren Birch, Claus Bonderup ir Ellen Waade. Antroji premija buvo paskirta suomiui

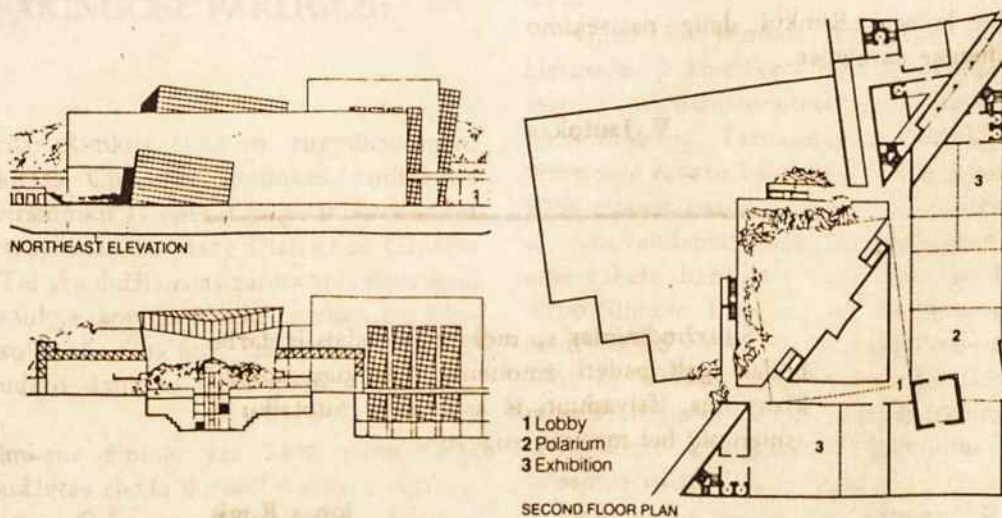
Ilmo Waljakka. Trečioji premija teko taip pat suomiui architektui Kai Wartainen. Be to dar buvo paminėtos Kanados, Estijos, Suomijos ir Lietuvos architektų grupės. Jos buvo apdovanotos garbės ženklais, o jų projektai konkurso nupirkti.

Deja, kritikus labai nuvylė konkurso rezultatai. Laimėtojų projektai, nors ir turi klasikinę, išorinę eleganciją, bet nereprezentuoja nomadų kultūros, o 19-to šimtmečio kolonijinių jėgų impoziciją, kuri svetima Arktikos srities primityviems gyventojams. Projektai labai panašūs į vieną iš daugelio vėlesnio 19-to šimtmečio dekadentiškos fantazijos vizijų: Arktikos tyrilaukiuose įkastas monumentinis, nudažytas laidotuvių spalvomis - palazzo. Bet taip pat kritikus netikėtai maloniai labai nustebino projektai Lietuvos ir Estijos architektų grupių, kurios buvo konkurso apdovanotos garbės ženklais. Kritikų nuomone, Lietuvos ir Estijos architektų projektai savo nuosaikumu ir išradingumu buvo daug artimesni Arktikos srities charakteriui, negu laimėtojų, todėl jie turėjo būti konkurso laimėtojų gretose.

Šaltiniai:

„Progressive Architecture“, June 1984.

V. Peseckas

Honorable mention—team of V. Jakubauskas, J. Anuskevicius, A. Sarauskas, A. Norkunas, E. Guzas, and H. Staude, Lithuania.

PANEVĖŽIO VYSKUPIJA

Šv. Kazimiero metus (1984) papuošė mūsų mielai sutikta dar viena dovana - Lietuvos bažnyčių serijos leidžiamų knygų IV tomas, *Panevėžio vyskupija*. Šio leidinio vyr. redaktorius Bronius Kviklys, padėjėjai redaktoriai Juozas Mažeika, kun. dr. Anicetas Tamošaitis, SJ, kun. dr. Juozas Vaišnora, MIC. Spaudai paruošė ir išleido Amerikos lietuvių bibliotekos leidykla, 3001 W. 59th St., Chicago, IL 60629, USA. Knyga turi 532 puslapius. Dailininkas ir techninis redaktorius Petras Aleksa. Bažnyčių, koplyčių, varpinių pastatų architektūrinius tekstus parašė Jurgis Gimbutas. Korektūra rūpinosi Juozas Masilionis, žemėlapių braižymu - Vitalis Matulionis, vertimais į anglų kalbą - Nijolė Gražulienė. Spaudė Mykolo Morkūno spaustuvė. Tiražas 1500 egzempliorių. Kongreso knygyno katalogo numeris 80-80194, ISBN 0-932042-53-8.

Popiežius Pijus XI apaštališkąja konstitucija - Litanorum gente įsteigė Lietuvos Bažnytinę provinciją ir 1926 m. balandžio 4 d. įkurta Panevėžio vyskupija su vyskupo sostu Panevėžyje. Įdomu žinoti, kad Panevėžio miestas savo pirmuosius pamatus padėjo XVI a. pradžioje. Pirmasis vyskupas Kazimieras Paltarokas Panevėžio vyskupiją valdė iki 1957 metų. Per šiuos valdymo metus pasižymėjo, kaip sumanus ir sąžiningai savo pareigas atliekantis dvasiškis. Per visas okupacijas patyrė daug sunkių valandų, Rusams okupavus pirmą kartą Lietuvą (1940-1941), vyskupas turėjo gyventi tik savo miegamajame, nes vyskupijoje buvo apgyvendinta dešimt rusų karininkų šeimų su vaikais. Pasibaigus Antram pasauliniui karui, vyskupas persikėlė į mažus namus, nes jo namuose įsteigė vaikų darželį ir prieglaudą.

1940 m. Panevėžio vyskupija turėjo 241 kunigą ir 418 950 katalikų, 125 bažnyčias ir 82 koplyčias. Mirus 1958 m. vysk. K. Paltarokui, vyskupijai vadovavo vysk. Julijonas Steponavičius, prel. Povilas Bakšys, vysk. Romualdas Krikščiūnas, o nuo 1983 m. prel. Kazimieras Dulksnys.

Toliau vertus šį Lietuvos bažnyčių IV tomą, randame išvardintus okupantų nukankintus ir

Panevėžio katedros fasadas ir šoninis vaizdas

Joniškėlio bažnyčia 1938 metais

Pandėlio bažnyčios vidus Kalėdų švenčių metu

kalintus kunigus. Aprašomos Panevėžio vyskupijos bažnyčios ir koplyčios, o toliau vyskupijos, provincijos, pradėdant su Adomynės bažnytkaimio Švč. M. Marijos Vardo parapijos bažnyčia, varpine (psl. 73) ir baigiant Žiobiškio bažnytkaimio Šv. Mykolo Arkangelo parapijos bažnyčia (psl. 506).

Gale knygos išvardinti Panevėžio vyskupijos kunigai, kurie Antrojo pasaulinio karo audrų metu pasitraukė į Vakarus, iš kurių 13 jau mirę, o 34 gyvena, iki šios dienos.

Toliau atspausdinta bibliografija, rėmėjai, turinys, paskutiniame lape visų Lietuvos vyskupijų žemėlapis.

Beskaitydama šį kūrinį pastebėjau, kad naująją Panevėžio vyskupijos katedrą 1930 V.D. m. kovo 4 d., Šv. Kazimiero - Lietuvos jaunimo globėjo dieną, pašventino prel. Jonas Mačiulis - Maironis, sukurdamas šiai progai himną, kuris pagal muz. prel. Teodoro Brazio muziką, buvo sugiedotas per iškilmes, įnešant į katedrą Švč. Sakramentą. Iš keturių vieno posmelio žodžiai:

Karaliai valdo plačią žemę,
Teises tautų atstovai duoda,
Bet iš Tavęs jie galią semia,
Tu jiems šviesa, Tu jiems paguoda.
Taip žemėj neteisybių daug,
Bet Tu teisybei karaliauk.

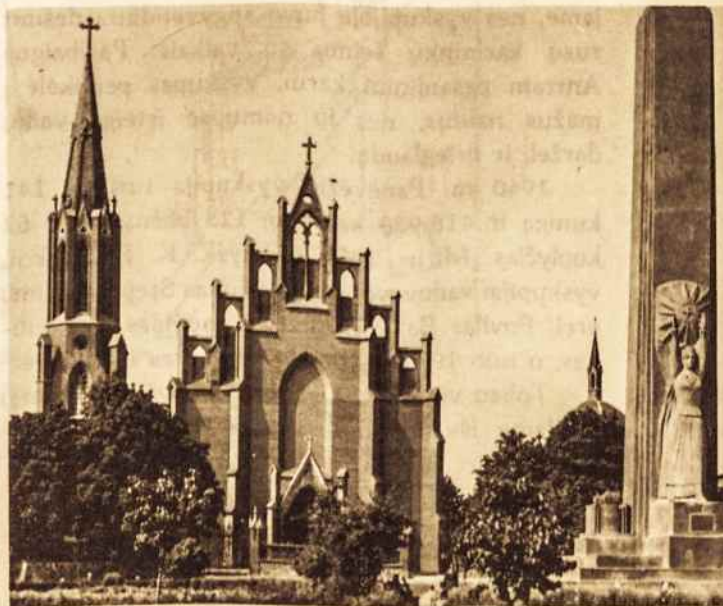
Praėjo 54 metai nuo šių iškilmių. 1984 metai - paskelbti mums Šv. Kazimiero metais. Su džiaugsmu sutikome šį rudenį spaudoje pasirodži-

usį užrašą „Augustae Crucis Insigne Pro Ecclesia Et Pontifice“ - tai nuopelno aukso ordinas už įdėtą sunkų darbą, atkeliavęs iš Romos, skirtas Šv. Tėvo Jono Pauliaus II *Lietuvos bažnyčių* autoriui, vyr. redaktoriui Broniui Kvikliui. Tai mums reikšminga šiuo metu, bet ateityje bus dar reikšmingiau, kai šios serijinės knygos prisidės prie Lietuvos istorijos įvykių papildymo.

Panevėžio vyskupija turėtų rasti kiekvieno žurnalo *Technikos Žodis* skaitytojo namuose. Įsigiję šią knygą, nesigailėsite.

Rūta Jautokienė

Rokiškio bažnyčia 1938 metais. Dešinėje nepriklausomybės paminklas

IŠ MŪSŲ VEIKLOS

IŠ BOSTONO PADANGĖS

Prabėjo 1984 metų vasara. Prasidėjo organizacijų veikla. ALIAS Bostono skyrius, vadovaujamas pirmininko dr. Jurgio Gimbuto, suruošė susirinkimą, kuris įvyko 1984 m. spalio 4 d.; 830 Newton St., Bostone. Susirinkimas vyko lauke ir patalpose, nes tema buvo ypatinga. Architektas Rymantas Manomaitis projektavo saulės spindulių šildomus namus. Vienas iš jų priklauso Edison kompanijai ir yra kaip laboratorija, kur bus nustatyta, kaip išgauti iš saulės didžiausią naudingumą namo apšildymui. Žemės sklypas buvo parinktas su pakalne į pietų pusę. Namas buvo orientuotas 15 laipsnių nuo rytų - vakarų krypties taip, kad namo pietinis fasadas gautų daugiausiai saulės spindulių. Dėl šios priežasties namo pietinis fasadas turi daugiausiai langų ir saulės energijos kolektorių. Kitos sienos turi mažai langų ir durų, kad sumažintų šilumos nuostolius. Lauko durys

IMPACT 2000 HOUSE

Arch. Rymantas Manomaitis aiškina apie saulės namus

Nuotr. Br. Galinio

Saulės namų vidaus vaizdas. Durys viduryje veda į biblioteką. Namu gyvenamas plotas 2888 kv pėdos, trys miegamieji, du pilni tualetai ir du pusiniai tualetai. Namu kaina 400 000 dolerių

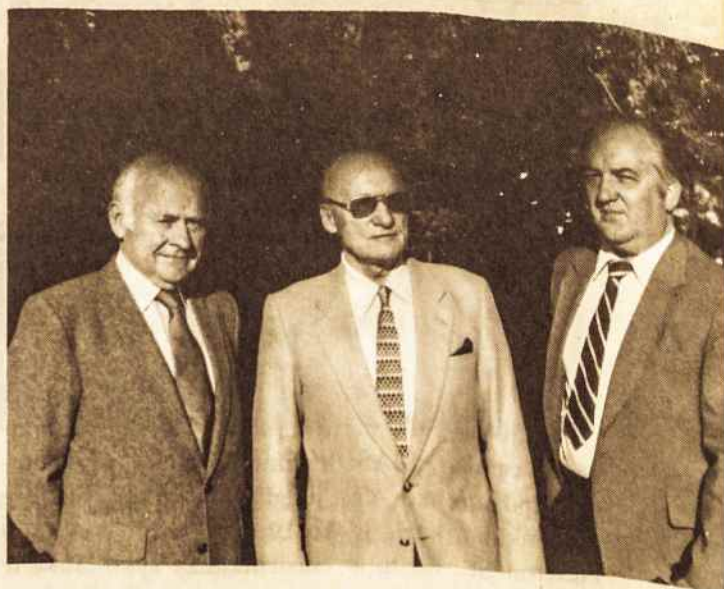

atsidaro į priebutį, kad apsaugotų šalto oro įleidimą iš lauko į namą. Saulės kolektorių dydis 4 x 8 pėdų ir kaštuoja 2000 dol. Kolektoriai sujungiami labai stipriai ir sudaro stogo konstrukcijos dalį. Namas pavadintas EDISON IMPACT 2000 HOUSE. Pradėta nuo apžiūrėjimo lauke, tęsiama namo viduje, kur buvo paaiškinimas ir rodomas filmas apie namų statybą. Buvo daug paklausimų, į kuriuos atsakė arch. R. Manomaitis.

Po to buvo tęsiama susirinkimo dienotvarkė, kurią pravedė pirm. J. Gimbutas. Jis pranešė, kad skyriaus sekretorius inž. A. Kuolas tarnybos yra perkeltas į New Yorką ir skyrius bus be sekretoriaus iki kito susirinkimo, 1984 m. gruodžio 7 d. Tada bus perrinkta nauja valdyba kitiems metams.

Po susirinkimo kol. R. Manomaitis pakvietė susirinkusius vaišėms ir atsigavimui į savo namus. Ten ponia Manomaitienė paruošė valgius. Skyriaus vardu pirm. J. Gimbutas padėjo už priėmimą ir įteikė simbolinę dovaną. Susirinkę dalyviai diskutavo įvairias naujienas ir, sulaukę vėlyvos valandos, išvažiavo į savo namus..

Bronius Galinis

Saulės namų kieme susitiko inž. Viktoras Kubilius, Juozas Rasys ir Jurgis Štuopsis

Nuotr. Br. Galinio

INŽ. KAZYS BARŪNAS Į FLORIDĄ

1984 metų spalio 14 dieną paliko Massachusetts valstiją inž. Kazys Barūnas su savo mylima žmona Jadvyga ir apsigyveno Floridoje. Kazys Barūnas yra elektros inžinierius ir C.T. Main Eng. bendrovėje Bostone išdirbo apie dvidešimt metų. Visą laiką dirbo prie didžiųjų elektrinių jėgainių kaip Niagaros, Gilbane ir kitų. Paskutinis jo darbas buvo Hydro-electric stotis Nigerijoje, Afrikoje. Tai Shiroro projektas ant Kaduna upės, 1000 megavatų stiprumo. Buvo didelis darbas, kurį suprojektavo beveik vienas Kazys Barūnas. Toji stotis jau veikia prie 94% produkcijos. C.T. Main bendrovė pasamdė vieną Vakarų Vokietijos rangovą, kuris padarė normalaus dydžio (life size) modelį, kad pamačius, kaip vanduo teka, atidarius du vidurinius ir du šoninius takus arba darant įvairias kombinacijas. Vokiečiai kiekvieno kanalo vandenį nudažė skirtinga spalva, kad būtų matoma iš kurio kanalo ir kaip vanduo teka, suka

Inž. Kazys Barūnas

verpetus ar eina į kraštus. Tik viena padėtis buvo negera, nes vanduo purkštė per betoninės sienos viršų. Siena buvo perprojektuota. Modelis kaštavo

800 000 dol. Statybinio plieno pristatytojai suomi, betono armatūros - vokiečiai, o generalinis rangovas - italas. Viskas buvo statoma ant uolos. Sunaudota arti dviejų milijonų metrinių tonų armatūrinio plieno.

Vincas Krėvė savo laiku rašė: „Daugel mūsų tėvynėj yra puikių ir gražių vietų, daugel yra šalių, kurios pagarsėjo senų tėvėlių darbais, bet tarpu jų visų gražiausia Dainavos šalis...“ Tai Kazys Barūnas ir buvo kilęs iš Dainavos šalies, gražiosios apdainuotos Nemuno pakrantės, prie Rumbonių.

Be savo profesinio darbo jis buvo linkęs į meną: dainas, muziką ir sceną. Gyvendamas Bostone, buvo aktyviai įsijungęs į dramos sambūrį, vadovaujamą aktorės Aleksandros Gustaitienės.

Šiame sambūryje jam teko atlikti pagrindinius

vaidmenis - K. Binkio „Atžalyne“, „Indranuose“, P. Vaičiūno „Tuščiose pastangose“, Ch. Dikensono „Kalėdų giesmėj“, „Raudonajame vyne“ ir kitur. Taip pat vėliau suorganizuotame Moderniajame teatre vaidino Oscar Wilde veikale „Mūsų miestelis“, Alg. Landsbergio „Sudiev, mano karaliau“. Beveik kiekvienas ALIAS Bostono skyriaus Vasario 16-tosios dienos minėjimas neapsėjo be Kazio Barūno. Taip pat talkino Laisvės varpo programos sudarymui. Kolega Barūnas parašė „Jaunystės maršą“, kurį suharmozavo kompozitorius Julius Gaidelis. Tas maršas buvo dainuotas lietuvių dainų šventėje Chicagoje.

Su kolegos Barūno išvykimu Bostonas nustojo didelės kultūrinės pajėgos. Linkime jam Daytona Beach begyvenant taip pat ką nors sukurti.

Vaclovas Senūta

CHICAGOS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

ALIAS Chicagos skyriaus narių susirinkimas įvyko 1984 m. rugsėjo 28 d., penktadienį, 8 valandą vakaro Lietuvių Tautiniuose namuose. Dalyvavo apie 40 narių, Pagalbinio moterų vieneto viešnių ir svečių. Susirinkimą atidarė ir jam pirmininkavo skyriaus pirmininkas Vytautas Peseckas, o sekretoriavo A. Eiva. Po skyriaus einamųjų reikalų aptarimo kolega E. Lapas trumpai papasakojo apie planuojamą sporto programą. Skyriaus išdininė O. Požarniukaitė visus linksmai nuteikė, pranešdama išdo tvirtą finansinį stovį. Po pertraukėlės V. Peseckas susirinkimui pristatė pas Ireną ir arch. Albertą Kerelius atvykusius svečius - vilnietį architektą Vytautą Nasvytį su žmona.

V. Nasvytis gimė 1928 metais Kaune. 1952 metais baigė Dailės institutą Vilniuje. Nuo 1953 metų V. Nasvytis šio instituto dėstytojas, docentas. Pagal jo projektus Vilniuje pastatyti Dailės instituto rūmai, o su broliu architektu Algimantu - „Neringos“ kavinė ir viešbutis „Lietuva“, AT rūmai, rekonstruoti centrinis paštas ir dramos teatras. Abudu sukūrė daug paminklų architektūrinių dalių, baldų projektų, apipavidalino interjerų. Kai kurie jo architektūros darbai atžymėti premijomis.

Tylus šachmatų turnyras vasariniame Chicagos skyriaus piknike pas kol. S. Jokubauską

Susirinkimo pakviestas, V. Nasvytis sutiko papasakoti apie architektų paruošimui institucijas ir jų įgyvendintus projektus Lietuvoje. Nuo 1956 metų veikia statybos ir architektūros institutas Kaune, tiriantis pastatų konstrukcijų, architektūros istorijos, miestų ir kitų gyvenviečių planavimo, žemės ūkio statybos problemas. Architektus

parengia Vilniaus ir Kauno universitetai, Kauno politechnikos institutas, Dailės institutas Vilniuje ir Vilniaus inžinierinis statybos institutas. Architektų, paruoštų šių akademinėjų institucijų, pagal jo žinias, yra apie 1500. Paminėjo Tamoševičių, Brėdikį, Čekanauską, Mikučionį, Mikėną, Tručinavičiūtę ir kitus architektus bei jų kūrybą. Pastebėjo, kad kartais kai kurių projektų įgyvendinimas, ypač visuomeninių, vyksta sunkiai, nes pirmenybę turi pramonės, ūkio ir buitės sritys. Amerikoje keliaujant, jį stebino statybos medžiagų turtingumas, jų puikus apipavidalinimas, greitas darbų užbaigimas ir t.t.

Po trumpos kalbos, o vėliau, visiems besivaišinant kavute su pyragaičiais, architektas Vytautas Nasvytis nuoširdžiai atsakinėjo į mūsų kolegų klausimus.

V. P.

RUDENINIS GOLFO TURNYRAS

Tradicinis Chicagos skyriaus golfo turnyras, kaip ir kiekvieną rudenį įvyko 1984 m. spalio 7 d. Woodridge golfo laukuose. Danguje nuo pat ryto slinko grasinantys debesys, bet tai nenugąsdino 44 energingų golfininkų ir golfininkių. Turnyro vadovas Edvardas Lapas jau 9 valandą išleido pirmąją žaidėjų ketveriukę.

Po šešių minučių išėjo kiti žaidėjai. Kai paskutinioji ketveriukė kirto savo sviedinėlius aukštyn link žaliosios pievos, smulkūs lietaus lašai ėmė kristi ant žaidėjų. Tačiau visų nuotaika buvo pakili, ūpas geras. Visi stengėsi žaisti kuo geriau. Po keturių valandų kovos, į golfo klubo salę rinkosi golfininkai su savo kortelėmis, kurias tikrino Aleksas Traška, skaičiuodamas rezultatus. Greitai automobilių virtinė pajudėjo link Biskių sodybos, kur žaidėjus pasitiko kolegų piknikautojai, o malonios ponios Irena Kerelienė ir Danutė

Dalis Chicagos skyriaus narių linksmai nusiteikę pavasari-niame piknike

Barienė kvietė visus prie vaišių stalo. Po užkandžių ir kavos E. Lapas pasveikino golfininkus, padėkojo šeimininkams kol. Kęstučiui ir dr. Meilei Biskiams už pakvietimą į jų svetingus namus ir puikų sodą. Po to turnyro laimėtojams buvo įteiktos dovanos. Šio turnyro laimėtojai buvo šie: Vytas Vaitkus, Edvardas Lapas ir Anatolijus Kazakevičius; su išlyginamais smūgiais - Gytis Krikščiūnas, Stasys Virpša ir Jurgis Statkus; svečių grupėje - Alfa Urba, dr. Edmundas Ringus ir dr. Osvaldas Nakas, o moterų - Aldona Vaitkienė ir Lialė Lapienė.

Po dovanų įteikimo trumpą žodį tarė skyriaus pirmininkas Vytautas Peseckas, tuo įteikdamas pirmos vietos laimėtojui V. Vaitkui Anbo lėktuvo konstruktoriaus gen. inž. A. Gustaičio biustą. Kitas golfo turnyras numatomas 1985 metų vasaros pradžioje.

L.L.

Kviečiu visus kolegas, kur Jūs bebūtumėt, malonėti paremti Redakciją savo vertingais raštais ir prenumerata.

Prof. inž. S. Dirmantas
T.Ž. Nr. 1, 1951

Vaizdai iš Chicagos skyriaus vasarinio pikniko
pas Stasį ir Prūdenciją Jokūbauskus

Laukiame hamburgerių ir dešrelių

Prie vaišių stalo

Lošiamo ir valgome

Nuotraukos P. Kiršino

KAS, KUR IR KĄ VEIKIA

ROMAS BUBLYS paskirtas TRW bendrovės mechaninių dalių laivyno branduoliniams reaktoriams gamybos skyriaus administratorium. TRW bendrovėje R. Bublys dirba nuo 1966 metų įvairiose pareigose.

Tyrimų apimtis labai plati - branduolinė, biologinė ir mechaninė inžinerija, aeronautika, kompiuteriai, varikliai, automatinės sistemos.

R. Bublys 1961 metais baigė Detroito universitetą, gaudamas aeronautikos inžinerijos bakalauro laipsnį. Atlikęs karinę tarnybą, išėjo į atsargą su vyr. leitenanto laipsniu. Po to Clevelando universitete įsigijo mechaninės inžinerijos magistro laipsnį ir Baldwin Wallace universitete biznio administracijos magistrą.

Iškeltina, kad R. Bublys yra JAV LB tarybos narys ir Clevelando Lietuvių namų bendrovės pirmininkas.

G.V. REKLAITIS, cheminės inžinerijos profesorius Purdue universitete, buvo pripažintas kaip kompiuterių skaičiavimo ir sistemų technologijos skyriaus laimėtojas už paskaitą "Prospects for Computer - Aided Batch Process Engineering". Jis yra autorius dviejų knygų - "Introduction to Material and Energy Balance" ir "Engineering Optimization". Be to reiškiasi kaip įvairių profesinių programų vadovas.

NAUJI AKADEMIKAI

RIČARDAS R. BLINSTRUBAS 1984 metais baigė architektūrą Illinois universitete, Urbanoje. Priklausė šokių grupei „Suktinis“, jūrų skautams, universitete - pabaltiečių klubui.

AŪDRA VITALIJA LEMBERTAITĖ baigė biologijos studijas (Honor list) Kalifornijos universitete (UCLA) bakalauro laipsniu. Numato toliau tęsti mokslą magistrui ir doktoratui įsigyti. Priklausė tautinių šokių ansamblui „Spindulys“.

TOMAS ŽITKUS 1984 metais baigė Concordia universitetą, "Centre for Building Studies" magistro laipsniu statybos vadovavimo srityje. Dirba Thermactive Systems Corporation kaip specialiųjų pastatų projektuotojas ir planuotojas.

NARAS ALKSNINIS 1984 metais baigė inžineriją Embry - Riddle Aeronautical universitete Daytona Beach, Floridoje. Pradėjo dirbti Lockheed firmoje Marietta, Georgia valstijoje. Aktyvus vandens sporto dalyvis.

RIMAS DAMIJONAITIS perdirbo Apple kompiuterį ne tik lietuviškam raidynui spausdinti, bet ir ekrane rodyti lietuvišką raidyną. R. Damijonaitis yra baigęs bioinžineriją Illinois universitete, Chicagoje.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

„TECHNIKOS ŽODIS“ REDAKCIJAI,

Praeitą savaitę gavau *TECHNIKOS ŽODIS* Nr. 4/1983, kuriame tilpo Viktoro Jautoko straipsnis „DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS LENKIJoje“, kur pusl. 40 įdėtas „turisto“ slapyvardžiu pasirašytas straipsnelis, perspausdintas iš *Europos Lietuvis* Nr. 32/1983 „Dariaus-Girėno sukaktis Lietuvoje“.

Pirmiausiai man nesuprantama, kodėl buvo įdėtas tas straipsnelis ir ką jis turi bendro su Dariaus-Girėno minėjimu Lenkijoje. Pasirašęs „turistu“ asmuo žinojo, kad rašo ne tiesą, todėl ir slepiasi po slapyvardžiu. Įdedant tokias nesamones į *Technikos Žodį*, degraduojamas pats žurnalas į „geltonos spaudos“ lygį. Asmuo, būdamas Vilniuje ir nieko nematęs ar nenorįs matyti kas tuo laiku vyko Lietuvoje yra žemos moralės žmogus, todėl ir slepiasi po slapyvardžiu. Įdedant tokias nesamones, redakcija neša atsakomybę už nesamonių rašymą, todėl prašau ištiesai įdėti šį mano laišką. Turint galvoje, kad gyvename demokratinuose kraštuose, kur spauda yra laisva, tą įrodė ir *Europos Lietuvis* Nr. 34/1984, įdėdamas mano atsakymą į „turisto“ parašytą nesamone.

Bendrai, man nesuprantamas toks parašymas, kai asmuo, lankantis Vilniuje ir nieko nemato. Tad ar buvo girtas, ar yra žmogus be moralės pajautimo, kai mano pažįstama iš Adelaidės, tuo laiku lankėsi irgi Lietuvoje ir aplankė Kaune muziejuje atnaujintą LITUANIKOS ekspoziciją. Vilniuje - Kyviškių aerodrome vyko Dariaus ir Girėno taurės aukštojo pilotažo varžybų atidarymui, skirtoji aviacijos šventė, kurioje buvo ir aviacijos technikos paroda ir skraidantis oranžinis LITUANIKOS lėktuvas. Žurnaluose ir laikraščiuose buvo plačiai aprašytas Darius ir Girėnas Kultūros Baruose, Mokslas ir Gyvenimas, Sparnai, Švyturis, Gimtasis Kraštas, Komjaunimo Tiesa. Tiesa bei kituose, neskaitant rajoninių laikraščių. Pociunuose, tęsėsi Dariaus-Girėno Taurės varžybos, kurias laimėjo lietuvis lakūnas - sporto meisteris V. Lapėnas. Be to plataus masto minėjimai vyko Anykščiuose prie Puntuko, kuriame yra skulptoriais Br. Pundžiaus bareljėfas. Taip pat Atlanto nugalėtojai buvo paminėti ir jų gimtinėse: Judrėnuose ir Vytogaloje, o taip pat ir Nidoje, buvusioje Sklandymo Mokykloje. Buvo pagamintas Dariaus - Girėno medalis 60 mm dia.

su įrašu „LITUANIKOS DIDVYRIAMS ATMINTI 1933-1983“ ir kitoje pusėje skridimo maršrutas su įrašu „DARIAUS IR GIRĖNO SKRYDIS PER ATLANTĄ“. Buvo pagaminti žetonai 20 mm dia. su skrendančia Lituania ir atatinkamais įrašais, o taip pat ir 14 mm dia. žetonas. Buvo atspausdinti atvirukai, konvertai ir įvairios brošiūros kaip „S. DARIUS IR S. GIRĖNAS 1933-1983“, kuri buvo gaunama per Aukštojo Pilotažo Varžybas. Išleista knyga ATLANTO NUGALĖTOJAI IR AVIACIJOS SPORTAS TARYBŲ LIETUVOJE. Tiek daug vyko įvairių jubiliejinių minėjimų ir išleista leidinių, bet „turistui“ tas buvo nežinoma ir nematyta ir įvairių leidinių neįsigyta. Tad, kai tuo laiku Lietuvoje buvo gyvenama Darium ir Girėnu, asmuo, pasislėpęs po „turisto“ kauke rašo iš piršto išlaužtas nesamones, kad „Lietuvoje nebuvu suruošta jokio viešo susirinkimo transatlantinio skrydžio 50 metų sukakčiai prisiminti ir jokio Lietuvos didvyrių pagerbimo“.

Viršuje išvardinau įvykusius jubiliejinius minėjimus bei išleistus leidinius bei medalį ir žetonus, kuriuos tautiečiai būdami Vilniuje, kas norėjo, galėjo įsigyti.

Išvardinęs, kaip vyko Dariaus - Girėno pagerbimas Lietuvoje, noriu pabrėžti, kad „turistai“, būdami Lietuvoje nieko nemato ir nežino. O gal tai tik tokie rašėivos, kurie sėdėdami Čikagoje, rašo savo sapnus į kai kuriuos Čikagoje leidžiamus savaitraščius, kurie yra „geltonos spaudos“ lygio, bet kad tokios parašytos nesamonės, spausdinamos *Technikos Žodyje*, kurio skaitytoju esu jau nuo Vokietijos laikų, kur ėjo INŽINIERIAUS KELIAS vardu, o vėliau atgimė Čikagoje *Technikos Žodis* vardu. T.Ž. rėmiau ir prenumeratomis ir kai kada ir parašydamas į jį. Man yra graudu, kad T.Ž. slistelėjo „geltonos spaudos“ linkui.

Tikiu, kad redakcija ateityje bus atsargesnė ir nedės visokių slapivardininkų rašliavos. Toks „turisto“ melas, pakliuvęs į *Technikos Žodis* yra tik šaukštas deguto, medaus statinėje.

Juozas Riauba
9 Harrow Street
Dover Gardens, S.A.
Australia 5048

Atsakymas J. Riaubai

Perskaitęs J. Riaubos laišką, negalėjau suprasti, kodėl toks trumpas „turisto“ straipsnelis (T.Ž. nr.4, 1983) jį taip suerzino. Tai tik vieno turisto pastabos, lankantis tuo metu Vilniuje. Mes visi turėtume gerai suprasti, kodėl po straipsneliu pasirašė „turistu“, o ne savo pavarde. Šį trumpą apie Darių ir Girėną aprašymą atsiuntė mūsų bendradarbis iš Anglijos ir jį perspausdinome **TECHNIKOS ŽODYJE**, nes gyvename laisvame pasaulyje, kur nesuvaržyta spaudos laisvė, kaip tai pats J. Riauba patvirtino savo laiške.

Turistas rašo, kad jis nematęs jokie viešo Dariaus ir Girėno minėjimo **Vilniuje**. Nemanau, kad tas turistas būtų galėjęs aplankyti, jei būtų ir iš anksto žinojęs, visus J. Riaubos išvardintus šių didvyrių minėjimus, nes visi žinome, kad turistams griežtai uždrausta be gauto iš komunistų

valdžios leidimo išvykti iš Vilniaus miesto. Visi tie minėjimai vyko privačių žmonių, klubų bei organizacijų asmeniškai iniciatyva. Tas garsusis filmas apie Darių ir Girėną nebuvo rodomas viešuose kino teatruose, o tik privačiuose subuviuose, susirinkimuose.

Jei J. Riauba atsiųstų mūsų redakcijai skelbimų nuotraukas, laikraščių iškarpas, radijo bei televizijų skelbimus, raginančius iš anksto dalyvauti Dariaus ir Girėno minėjimuose, būtų geras įrodymas, kad šie du didvyriai prisiminti viešuose minėjimuose. Nepaskelbto įvykio aprašymai, atspausdinti pavergtosios Lietuvos spaudoje, yra tik žmonių mulkinimas jų nusiraminiui.

V. Jautokas,
vyr. redaktorius

PAŠTO ATVIRUTĖ IŠ VILNIAUS

Amerikietis Hawley Oefinger, radijo mėgėjas (Amateur Radio operator), dalyvaujantis radijo mėgėjų draugijoje daugiau negu 50 metų, žurnale *APCO Bulletin*, 1984 metų vasario mėnesio laidoje rašo apie savo patyrimus. Jo straipsnis įdomus, nes jis atspausdino vieną atvirutę, kurią gavo iš Vilniaus. Tarp radijo mėgėjų yra įsigalėjusi tokia tradicija: kai pirmą kartą susisiekiama radijo bangomis su kitu radijo mėgėju, pasikeičiama atvirutėmis, kurios būna tarptautinio pobūdžio.

H. Oefinger rašo, kad per 50 metų susisiekęs su 130 kraštų. Visi radijo mėgėjai, gyvenę įvairiuose kontinentų kraštuose, laisvai gali pasikeisti atvirutėmis, išskyrus Sovietų Sąjungą, kur visos atvirutės turi eiti per Maskvą patrikriminaliui. Tai paliudija matoma atspausdinta atvirutė.

To radio	<u>W1GUP</u>
Cfm QSO CW/AM/2 way	<u>59B</u>
on	<u>25 Jan 1978</u>
at	<u>12.14</u> <u>MSK GMT</u>
Ur sigs	<u>RST 599</u> on <u>14</u> mc.
Xintr	<u>200</u> wtt. Rcvr <u>171</u>
Ant	<u>LW</u>
QTH	<u>VILNIUS</u> Region <u>038</u>
Zone	<u>13</u>
73! Op.	<u>VLAD</u>

TKS
P.S. QSL via P.O. Box 88,
Moscow, USSR

11.7.1967 r. Žak. 535 539-II Kla. Nr 2/4867

V. Jautokas

Žiema Chicagoje
Nuotr. J. Rimkevičiaus

TECHNIKOS ŽODIS **THE ENGINEERING WORD**

TECHNIKOS ŽODIS
The Engineering Word
c/o A. Brazdziunas
7980 West 127th Street
Palos Park, IL 60464

